

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ἑβδομῶς

Συνδρομὴ ἰτησια: Ἑ. Ἑλλάδι πρ. 1^ο, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, πρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἀρχονται ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἐκαστοῦ ἔτους καὶ εἰς ἑτήσια—Γραφεῖον τῆς Διοικήσεως: Ὁδὸς Σιαδίου, 6.

4 Νοεμβρίου 1879

Σφραγὶς τοῦ δημοσίου Μνημονοῦ¹ Σιαδίου κ.λ.
(καὶ λοιπῶν ἐπὶ Καποδιστριαίου.)

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Ηλύου Λάμπρου].

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΚ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ²

Φίλτατε,

Ἡ συνέχεια ἀκολουθεῖ.— Πάλιν; Ὁ ἀναφωνήτης. Ἀνεξάντλητος εἶναι αὐτός ὁ ῥῆνος; Καὶ τοῦτο μὲν, ὡς ἤξευρες, οὕτως ἔχει. Ἀλλὰ δι' ἐμὲ ἰσχύει καὶ ἕτερος λόγος, ὅτι αἱ σημειώσεις μου ἀκόμη δὲν ἐξηγτηθήσαν. Νὰ τὰς φυλάττω παρ' ἐμοὶ εἶναι ἀδύνατον. Ἡ τράπεζά μου εἶναι μικρά, καὶ τὰ χαρτιά μου σωρὸς ἐπ' αὐτῆς. Τὰ μαθήματα ἀρχονται προσεχῶς, καὶ ὅταν ζητῶ τῆς ἐπιστήμης μου τινὰ σπουδαίαν σημειώσιν, ἐννοεῖς τὴν συντάραξιν καὶ τὸ σκάνδαλον ἂν ἀντ' αὐτῆς εὐρίσκονται ὑπὸ τὴν χειρὰ μου ἡ Δωρελάυ ἢ ἡ Βέρθα. Ὁὰ εἶπες, διατί δὲν τὰς καίω; Δὲν μοὶ λέγεις; συνέλεξας ποτὲ σημειώσεις καὶ ἔπειτα τὰς ἔκαυσας; ἢ γνωρίζεις πολλοὺς τοιούτους φιλολογικοὺς παιδαγωγούς; Ἄν ἦτον τόσον εὐκολόν νὰ φέρῃ ἢ φιλαυτία τῶν συγγραφέων τὰ προϊόντα τοῦ καλῆς τῶν βλοκαύτωμα εἰς τὸν βωμὸν τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ τῆς ὀρθοεπειας, θὰ ἐβλέπομεν καθ' ἑκάστην εἰς τὸν τύπον ῥιπτομένης χιλιάδας πεζῶν, ἐμμέτρων καὶ ἀμέτρων ἐξαμβλωμάτων, προκαλοῦντων τὰς ἐννέα Μούσας καὶ τὴν γραμματικὴν. Αἱ σημειώσεις μου λοιπὸν ἐγράφησαν, καὶ τὸ γενόμενον οὐκ ἀπογίνεταί. Ἐπομένως δεῖξαι τὰς, φίλτατε, εἰς δεῖγμα τῆς ἐμῆς φιλίας καὶ ἀφροσύσεως, μεθ' ἧς εἶμι, κτλ.

Κατεπλέομεν λοιπὸν τὸν ῥῆνον, καὶ ὁ λόγος ἀπὸ τῆς ἡγεμονίδος τῆς Ῥωμανίας μετέπεσεν εἰς τὴν Ῥωμανίαν αὐτὴν, καὶ οἱ μὲν τὴν ἐπή-

νον διότι ἀνδρικῶς τῆς εὐκαιρίας δραξαμένη, ἐπέβαλε σέβας εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ ἐδείχθη ἀξία τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς, οἱ δὲ τὴν κατέκρινον διότι τὴν ἀνεξαρτησίαν ταύτην, τὸ ὑπέρτατον ἀγαθόν, ἀρίσθιν ἐν ἀμφιβάλλῳ, ἀρνούμενη τὴν ἰσοπολιτεῖαν εἰς πάντας τῆς τοὺς πολίτας, λόγῳ διαφορᾶς τοῦ θρησκευματος. Βλέπων δ' ἐγὼ ὅτι ἐκινδύνευεν αὐθις ν' ἀναζωπυρωθῇ ἡ ἐκκλησιαστικὴ συζήτησις, ἀφ' ἧς εἶχομεν μόλις ἀπαλλαγῆ, ἐζήτησα νὰ μετατρέψω αὐτὴν ἀλλαγῶν, ἀλλ' ἔπραξα τοῦτο ἀνεπιτηδεύτητα. Γνωρίζεις τὴν παροιμιᾶκὴν μου ἀμάθειαν περὶ τὴν νέαν ἱστορίαν καὶ γεωγραφίαν, κ' ἐνθυμεῖσαι πῶς ἐγλάσασατε εἰς τὴν οἰκίαν σου τὴν ἐσπέραν καθ' ἣν, λόγῳ γενομένου περὶ τοῦ τίς ἦν ἐν Γαλλίᾳ ὁ διάδοχος Λουδοβίκου τοῦ δεκάτου ὀγδόου, εἶπον ἐγὼ ὅτι ἦτον ὁ Λουδοβίκος δέκατος ἑνάτος. Τὰ τοιαῦτα κατορθώματα δὲν μοὶ ἐνέπνευσαν κ' ἢ τὴν φρόνησιν τοῦ νὰ τηρῶ σιγὴν ἐνώπιον ξένων, ὅταν δὲν ἔχω τι κρεῖττον σιγῆς νὰ εἶπῶ, ἀλλ' ἐπὶ τῇ ἐλπίδι τοῦ νὰ ἐλκίσω τὴν προσοχὴν ἀλλαγῶν, ἐβρίψα εἰς τὸ μέσον τὴν ἡμιστὰ πρωτότυπον παρατήρησιν, ὅτι ἀμφοτέρωι τοῦ Ῥήνου αἱ ὄχθαι ἦσαν ἐπίσης ὠραταί, καὶ ἀντὶ ν' ἀντιμισθῶνται ἔπραπε μᾶλλον ν' ἀντιθωμᾶζονται.

— Τοῦτο καὶ γίνεται, εἶπεν ἡ Βέρθα. Τίς λέγει ὅτι αἰσθημα μίσους τὰς δικαίρει;

— Τοῦλάχιστον συμπαθείας αἰσθηματα, εἶπον, μὴ ἐννοῶν ποῖαν ἀνοησίαν λέγω, καὶ δεικνύων τὴν ἀριστερωῶς ἡμῶν παρατεινομένην χηλὴν, δὲν πιστεύω νὰ τρέφῃ ἡ Γαλλικὴ αὐτὴ ὄχθη πρὸς τὴν ἀντιπέραν αὐτῆς, τὴν Γερμανικὴν.

— Ποῦ ἔχετε τὸν νοῦν; εἶπεν ἡ Βέρθα· ποῖαν λέγετε Γαλλικὴν ὄχθην;

Ἐγὼ δὲ, συνειδῶς τότε ὅτι παρεπάτησα,

— Ὅχι τώρα, ἀπήντησα τεταραγμένος. Ἐννοῶ πρὸ τοῦ πολέμου, πρὸ τῆς προσαρτήσεως.

— Ἀλλ' οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει ἡ προσάρτησις πρὸς ταῦτα τὰ μέρη, ὑπέλαβε πάλιν ἡ Βέρθα. Ἡ Ἀλσατία καὶ ἡ Λοθριγγία κείνται ὅλην ἡμέραν ὀπίσω ἡμῶν, πρὸς τὰς πηγὰς τοῦ ποταμοῦ.

— Πρὸς τὰς πηγὰς τοῦ βεβαίως· ὅλην ἡμέραν. Ἐκεῖ κ' ἐγὼ ἐννοῶ.

Ἀλλὰ τὸ βεβαίον εἶναι ὅτι οὐδὲν τοιοῦτο ἐνόουν, οὐδ' ἤξευρον ποῦ κείνται αἱ προσαρτηθεῖσαι ἐπαρχίαι, καὶ μόνον μετὰ ταῦτα, λαβὼν τὸν χάρτην ἑνὸς τῶν συνοδοιπόρων, εἶδον ὅτι ἐπλέο-

1. Περὶ δημοσίων Μνημόνων ἰδὲ Ζ' τόμον τῆς Ἑστίας, σελ. 385.

2. Ἰδὲ σελ. 674.

μεν ἐν μέσῃ Γερμανίᾳ, ἔχοντες ἀπὸ Καρλσρούης ἀριστερῶς Βαυαρικὴν, ἀπὸ δὲ Κοβλεντίας χώραν ἀνεκάλαν Πρωσσιανὴν. Ἡ παχυλὴ μου ὄμως ἀμάθεια διέφυγε δι' αὐτὸ τὸ μέγεθός της, καὶ αἱ παραπράγῳδοι παρατηρήσεις μου ἀπεδόθησαν εἰς τῆς γλώσσης τὴν ἀγνοίαν. Μοὶ ἐπῆλθε δὲ καὶ ἀπροσδόκητος ἐπίκουρος ὁ δυσηρεστημένος πατριωτισμὸς ἐνὸς τῶν παρευρισκομένων, ὅστις εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ὕμεναίου εἶχεν ἐναγῆχος ζητήσει παρηγορίαν διὰ τὴν ἀποτυχίαν του εἰς τὰς τελευταίας βουλευτικὰς ἐκλογὰς τῆς Λοθριγγίας.

— Ὁ ἄνω Ῥήνος, εἶπε, δὲν ἔχει τοῦ κάτω τὰς καλλονάς· ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦτο ὑπάρχει ἰσότης, καὶ ἡ Γαλλικὴ ὄχθη δὲν ἔχει λόγον νὰ φρονήσῃ τὴν Γερμανικὴν.

— Γαλλικὴ ὄχθη! ἀνέκραξεν, ἐλαφρῶς τὰς ὀφρῦς συστέλλων, νέος ἀξιωματικὸς ἐκ τῶν περὶ ἡμᾶς. Ὁ Ῥήνος δὲν γνωρίζει Γαλλικὴν ὄχθην.

— Τὴν ἐγνωρίζε χθὲς καὶ πρόην, ἀπήντησεν ὁ ἀποτυχῶν. Ἡ βία τοῦ πολέμου μετέλλαξε τὴν γεωγραφίαν, ἀλλ' ἡ βία δὲν εἶναι δικαίωμα.

— Διὰ τοῦτο, εἶπε σοβαρῶς ὁ ἀξιωματικὸς, ἡ Γερμανία δικαιοματικῶς ἀνεκτίησάτο ὅτι ἡ Γαλλία τῇ εἶχεν ἄλλοτε ἀφαιρέσει διὰ τῆς βίας.

— Ἀναγνωρίζω τὴν ἀνάγκην τῶν τετελεσμένων, ἀπεκρίθη ὁ ἄλλος· ἀλλὰ μοὶ ἐπιτρέπετε νὰ μὴ παραδεχθῶ ὅτι, ἵνα εὐρωμεν τὴν βράσιν τῶν ἐθνικῶν δικαιωμάτων, δυνάμεθα καὶ πρέπει νὰ προσαναβαίνωμεν τοὺς αἰῶνας, καὶ ν' ἀναδιφίξωμεν τῆς ἀρχαίας ἰστορίας τὰς δέλτους. Κατάκτησις ἦν ἐπέφερε στιγμιαία ἐλλειψίς τῶν δυνάμεων τῆς Γαλλίας, ἵδρυσεν τὴν Γερμανικὴν σημαίαν εἰς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ ἄνω Ῥήνου· ἄλλη κατάκτησις δύναται νὰ τὴν καταβιάσῃ.

— Δι' ὃ, ἀπεκρίθη μετὰ τινος ἐρεθισμοῦ ὁ ἀξιωματικὸς, καταβάλλεται φροντὶς ἵνα μὴ ποτε ἐπέλθῃ τοιαύτη ἀντικατάκτησις. Αὕτη εἶναι τῶν Παρισίων καὶ πάσης τῆς Γαλλίας τὸ ὄνειρον, ἢ ἐπιτρέψατέ μοι ὀρθότερον νὰ εἰπῶ, ὁ ἐφιάλτης. Τοῦτο οὐδεὶς ἀγνοεῖ ἐντεῦθεν τοῦ Ῥήνου, καὶ δὲν ἐλλείπει ἡ πρόνοια. Πολλοὶ μετ' ἐκπλήξεως ἐρωτῶσι ποῦ ἐγένοντο ἄφρατα τὰ πέντε δισεκατομμύρια ἃ ἐλάβομεν παρὰ τῶν Γάλλων. Νομίζω ὅτι ἤξεύρω ποῦ. Εἰς τὰ ὑπόγεια τοῦ κεντρικοῦ ταμείου ἐτάφρυσαν, μέλλοντα ν' ἀναστηθῶσι εἰς τὴν πρώτην πολεμικὴν σάλπιγγα ἀντικατακτίσεως, ἣτις ἐκ δυσμῶν ἤθελεν ἀντηγήσει. Εἰς τὰς ἐπάλλξεις ἡμῶν ἴσταται ἀγρυπνῶν ὁ Βισμάρκ. Εἶπατε δὲ, περὶ τῆς ἀρχαίας ἰστορίας. Δὲν ἔχομεν ἀνάγκην τόσον μακρὰν ν' ἀνατρέξωμεν ἵνα εὐρωμεν πότε ἡ Ἀλσατία καὶ ἡ Λοθριγγία ἦσαν Γερμανικαί, ἀφ' οὗ καταγωγὴ, γλώσσα, πίστις οὐδέποτε ἐπαυσαν χαρακτηρίζουσαι τὴν Γερμανικὴν αὐτῶν ἐθνότητα.

— Ὡς πρὸς τὴν καταγωγὴν, ἀπήντησε μετὰ χρωματισμοῦ εἰρωνικῆς πικρίας ὁ Λοθριγγίος, πάντες ἐξ Ἀδάμ καταγόμεθα, ἀλλὰ δὲν ἀποτελοῦμεν διὰ τοῦτο ἓν ἔθνος. Αἱ γλώσσαι δ' ἀπὸ τῆς Πυργοποιίας οὕτως ἀνεμίγησαν, ὥστε δὲν χρησιμεύουσιν εἰς χαρακτηρισμὸν τῶν ἐθνῶν, καὶ Γαλλικὰ ὀμιλοῦσιν οἱ Βέλγοι καὶ οἱ ἡμίσεις τῶν Ἑλβετῶν, Γερμανικὰ οἱ ἕτεροι ἡμίσεις καὶ πολλοὶ τῶν Ῥώσων, οὐχ ἦττον ἢ οἱ Ἀλσατίοι καὶ Λοθριγγιοί. Ὡς πρὸς τὰ θρησκευματα δὲ, δὲν γνωρίζω πολλὰς ἐπικρατείας, αἵτινες ἐν καὶ μόνον περιλαμβάνουσιν ἐντὸς τῶν ὁρίων των.

— Ἄν λοιπὸν, εἶπεν ὁ ἀξιωματικὸς, δὲν ἀποτελοῦσι ταῦτα πάντα τὴν ἐνότητα τῶν ἐθνῶν, τί ἄλλο μένει ἢ ἡ τύχη τῶν ὄπλων; καὶ αὕτη ἐκνήρυχθη ὑπὲρ τῆς Γερμανίας.

— Μένει, ἀπεκρίθη ὁ ἀποτυχῶν ὑποψήφιος, ἡ ἀμοιβαία συμπάθεια, ὁ κοινὸς πατριωτισμὸς. Ὁ πρεσβύτερος καὶ ἐμπειρότερος μεταξὺ ἡμῶν, ὁ Κ. μυστικὸς σύμβουλος, ἄς εἰπῇ ἂν δὲν ἔχω δικαίον. Ἐπικαλοῦμαι τὴν κρίσιν του.

— Ἡ συμπάθεια, σύμφημι, ὑπέλαβεν ὁ ἀξιωματικὸς· ἀλλ' αὕτη εἶναι ὄλων ἐκείνων τῶν στοιχείων ἀπόρροια. Δέχομαι τὴν δικαιοδικὴν ψῆφον τοῦ Κ. μυστικοσυμβούλου, καὶ τὸν παρακαλῶ ν' ἀποφανθῇ περὶ τούτων μεταξὺ ἡμῶν.

— Σὰς εὐχαριστῶ διὰ τὴν ἐμπιστοσύνην σας, Κύριοι, ἀπεκρίθη μειδιῶν ὁ γέρον. Ἴνα δ' ἀνταποκριθῶ εἰς αὐτήν, θὰ σὰς εἰπῶ ὅτι, ὡς ἔχουσι τὰ πράγματα, ἀμφότεροί ἔχετε δικαίον· ὡς δ' ἔπρεπε νὰ ἔχωσι, νομίζω ὅτι ἀμφότεροί ἀδικον.

Παρακληθεῖς δὲ νὰ ἐξηγηθῇ,

— Ἡ ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ ὄχι ἐξηκαλοῦθησεν, οὐδ' ἀπὸ τῆς διχοπορίας τῶν υἱῶν τοῦ Νῶε, ἀλλ' ἡ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἰστορίας κοινωρία τῆς καταγωγῆς, ἢ ταυτότητος τῆς γλώσσης, ἢ ἐνότητος τοῦ θρησκευματος, τῶν ἐθίμων καὶ τῶν ἠθῶν, ταῦτα πάντα, ὁμοῦ ἢ χωρὶς, καταρτίζουσι τῶν ἐθνῶν τὰς ὁμάδας, περὶ τούτου ἔχετε ἀναμφιβόλως δικαίον, Κύριε ὑπολογαγέ. Ἀφ' ἐτέρου ὁμοῦ αἱ τοπογραφικαὶ διαιρέσεις, αἱ ἐπιδρομαί, αἱ ἐμφύλιοι διχόνοιαι, ἀναμιγνύουσιν πολλάκις τοὺς λαοὺς καὶ διασπῶσιν αὐτῶν τὴν ἐνότητα, ὡς οὐχ ἦττον ὀρθῶς λέγει ὁ Κύριος. Οὕτως ἔχουσι τὰ πράγματα.

— Καὶ πῶς φρονεῖτε ὅτι ἔπρεπε νὰ ἔχωσιν; ἠρώτησεν ὁ Λοθριγγίος.

— Φρονῶ, εἶπεν ὁ γέρον, ὅτι τὴν ἐθνικὴν ἐνότητα ἔπρεπε ν' ἀποτελῇ τὸ κοινὸν δικαίον.

— Δηλαδή, ὑπέλαβεν ὁ ἄλλος, ἢ στάθμη τῆς ἰσοπεδώσεως ἦν φέρει ὁ στρατιωτικῶς ὑπερέχων. Ἡ φωνὴ τοῦ τηλεβόλου ὑπαγορεύει τοῦτο τὸ δικαίον. Καὶ λέγετε ὅτι, ὡς ἀναγκάζονται, οὕτω καὶ ὀφείλουσι νὰ κύπτωσιν ὑπ' αὐτὸ οἱ λαοί;

— Παντάσῃ δὲν τὸ λέγω, ἀπήντησεν ὁ μυστικὸς σύμβουλος, διότι μοὶ ἀποδίδετε ὄρισμὸν τοῦ δικαίου ὃν δὲν συνομολογῶ. Ἄς φαντα-

σθῶμεν ἐπικράτειαν εἰς ἡν πᾶς πολίτης νὰ εὐρίσκη ἴσην προστασίαν παρὰ τοῦ νόμου ὡς πρὸς τὰ καθήκοντα καὶ ὡς πρὸς τὰ δικαιώματα, ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν τῆς γλώσσης, τὴν ἐξάσκησιν τοῦ θρησκευματος. Ἐν αὐτῇ θὰ ἐπικράτῃ τὸ κοινὸν δικαίον ὡς τὸ ἐννοῶ.

— Ὅρθῶς εἶπατε νὰ τὴν φαντασθῶμεν, ἀπεκρίθη ὁ ἐπίδοξος βουλευτής, διότι τοιαύτη πολιτεία κατὰ φαντασίαν μόνον δύναται νὰ ὑφίσταται.

— Διατί; ἠρώτησεν ὁ πρεσβύτερος.

— Διότι, εἶπεν ὁ ἄλλος, εἰς ἔθνη μὴ συμφυῆ, μὴ προκύψαντα ἐκ κοινῆς ρίζης, ἀλλ' ἐκ βίας συναψάσας στοιχεῖα διάφορα, ὁ ἰσχυρὸς πιέζει καὶ ἐκμεταλλεύεται τὸν ἀσθενῆ, καρποῦται τοὺς φόρους του, δαπανᾷ τὴν δεκάτην του εἰς τὴν ἰδίαν του ἐκκλησίαν, τῷ ἐπιβάλλει τὴν γλώσσαν καὶ τὰ σχολεῖά του.

— Οὕτω ταῦτα γίνονται, ἀπήντησεν ὁ μυστικὸς σύμβουλος· ἀλλὰ καὶ πρέπει νὰ γίνωνται;

— Φυσικαὶ συνέπειαι, εἶπεν ὁ Λοθριγγίος, τῶν πλεονεκτικῶν παθῶν καὶ διαθέσεων τοῦ ἀνθρώπου.

— Ἄς νὰ καταστέλλῃ ἔχει πρωτίστην ἐντολὴν ὁ πολιτισμὸς, ἀπεκρίθη ὁ γέρον. Τοῦτο ἀπαιτεῖ παρ' ἡμῶν ἡ θρησκεία· ἤθελον εἰπεῖ καὶ ἡ φιλοσοφία, ἂν ἡ φιλοσοφία ἐπ' ἐσχάτων δὲν ἐνόμιζεν ὅτι πρέπει νὰ κρυγθῇ ἀντίπαλος τῆς θρησκείας.

— Εὐγενῆς εὐχή! ἀνέκραξεν ὁ ἀντιλέγων· ἀλλὰ τὴν νομίζετε καὶ ἐκπληρώσεως δεκτικῆς;

— Θὰ ἡσχυνόμην διὰ τὸ ἀνθρώπινον γένος, εἶπεν ὁ μυστικὸς σύμβουλος, ἂν δὲν τὸ ἐνόμιζον. Εἰς τί ἀφορῶσιν οἱ πολιτικοὶ ὀργανισμοὶ ὧν ὑπεραγωνίζομεθα, εἰμὴ εἰς τὸ ν' ἀναδείξωσι τὸ δημόσιον συμφέρον ὑπερέχον τοῦ ἰδιωτικοῦ, τὸ δικαίον τῆς ἰδιοτελείας; Εἰς τί ἀφορῶσιν αἱ συνταγματικαὶ ἐλευθερίαι ὑπὲρ ὧν ἐνθουσιῶμεν, ἄς πολλάκις καὶ διὰ χύσεως αἵματος κατεκτήσαμεν; Ἄν οὐχὶ εἰς τὸ νὰ ὑποσκελίξῃ ἑνα ῥαδιοῦργον ἄλλος ῥαδιοῦργότερος, βεβαίως εἰς τὴν προαγωγὴν τοῦ κοινοῦ καλοῦ διὰ κοινῆς καὶ ἐλευθέρως ψήφου. Διατί ὁ τὴν ψῆφον ταύτην διαθέτων λαὸς νὰ μὴ κανονίξῃ τοῦς φόρους του οὕτως, ὥστε ἐξ ἴσου διανεμόμενοι, νὰ δαπανῶνται οἱ μὲν εἰς τὰς ἐπιτοπίους ἐκασταχοῦ ἀνάγκας, οἱ δὲ εἰς τὴν κοινὴν διοίκησιν καὶ τὴν κοινὴν ὑπεράσπισιν, καὶ ἕκαστον δόγμα ἐν ἐλευθέρῳ ἀσκήσει νὰ περιέπληται ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν του, καὶ πᾶσαι αἱ ἐν τῷ κράτει γλώσσαι καὶ φιλολογίαι ἐκ παραλλήλων καὶ ἀναλόγως τῆς εἰδικῆς των βαρῦτητος ν' ἀναπτύσσωνται; Ἰδοῦ, ὡς ἐν παραδείγματι σὰς ἀναφέρω τὴν πατρίδα τοῦ Κυρίου, εἶπε, στραφεῖς πρὸς ἐμέ. Ἐκεῖ εἶδον Ἰουδαίους ἐν Κερκύρα, Ὁθωμανοὺς ἐν Χαλκιδί, καθολικοὺς καὶ διαμαρτυρομένους ἀλλαχοῦ. Ἄς μᾶς εἰπῇ ἂν τὸ κοινὸν δικαίον δὲν ἐπικρατῇ πανταχοῦ ἐν Ἑλλάδι, ἂν μία τῶν κοινοτήτων πιέξῃ τὰς

ἄλλας, ἂν οἱ φόροι δὲν ἐπιβάλλωνται ἐξ ἴσου εἰς πάντας καὶ ὑπὲρ πάντων, ἂν πάντων ἡ λατρεία δὲν εἶναι σεβαστὴ καὶ ἐλευθέρως δὲν ἐξασκῆται. Ἐν μόνον ἐπιβάλλεται τυραννικῶς, ἢ γλώσσα· ἀλλ' ὁ τύραννος δὲν εἶναι ἡ κυβέρνησις, καὶ καλεῖται Πλάτων ἢ Ὀμηρος, καὶ οἱ φέροντες τὰ δεσμά του εἰσὶν ὑπερήφανοι δι' αὐτά. Ἡ λοιπὸν τὰ ἐλεύθερα πολιτεύματα εἰσὶ ψεῦδος καὶ δὲν ἀξίζουσι τὰς ὑπὲρ αὐτῶν θυσίας ἡμῶν, ἢ, ἂν εἶναι ἀλήθεια, ἀφ' ἡμῶν τῶν φερόντων τὴν ψῆφον ἐξαρτᾶται ἢ εἰσαγωγή τῆς ἰσοπολιτείας, ἣτις ἐκ ποικίλων καταγωγῶν, γλωσσῶν καὶ θρησκευμάτων δύναται νὰ καταρτίξῃ ἐν ὁμόφρον κράτος καὶ νὰ παράγῃ ἓνα πατριωτισμὸν. Ὅπου δὲ τοῦτο δὲν συμβαίνει, δὲν θέλομεν νὰ συμβῇ, διότι ἡ ἠθικὴ ἡμῶν ἀνάπτυξις ἐστὶν ἐλλειπής, καὶ μόνον κατ' ἐπιφάνειαν ἀπεξέσαμεν ἀφ' ἡμῶν τὸν ἄγριον ἄνθρωπον. Ἄν δὲ τὸ κοινὸν δικαίον ἀπὸ τῶν ἀτόμων μεταβῇ καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη, καὶ καταπέσωσι τὰ ὄχληρά προφάγματα τῆς τελωνιακῆς ἀλληλοφορολογίας, τότε βλέπετε ὅτι ἐλλεῖπει, ὡς τῶν ἐμφυλίων σπαραγμῶν, οὕτω καὶ τῶν ἐξωτερικῶν πολέμων καὶ τῶν κατακτίσεων πᾶσα ἀνάγκη καὶ πᾶσα ἀφορμὴ, καὶ τὸ ἀνθρώπινον γένος ἐντροπᾶ εἰς ἀπερίσπαστον εἰρήνην, καρπὸν γνησίου πολιτισμοῦ, οἷον ἐδίδαξεν ὁ θεὸς τῆς ἡμετέρας πίστεως θεμελιωτής.

Οὐαί! τὸ βλέπεις, ἀπὸ τῆς Σκύλλης τῆς θεολογίας ἐνεπέσαμεν εἰς τὴν Χάρυβδι τῆς πολιτικῆς, καὶ εἰς διδασχὴν περὶ αἰωνίας εἰρήνης, ἣτις καὶ εἰς τὸν Λοθριγγίον ἀπήρσεκε, βυσσοδομεύοντα πόλεμον ἀνακτίσεως τῶν παραρρήνιων ἐπαρχιῶν, καὶ εἰς τὰς ἰδέας τοῦ νέου ὑπηρετοῦ τοῦ Ἄρεως προσέκρουε. Διὰ τῆς ἀδεξιοῦ μου λοιπὸν ἐπεμβάσεως, ἀντὶ κατεύνασιν νὰ ἐπιφάνω, ὡς ἤπιζον, τῶν διαφωνιῶν, ἐκινδύνευσαν νὰ κορυφώσω αὐτὰς εἰς γενικὴν ἀναστάτωσην, ὅτε εὐτυχῇ ἀντιπερισπασμὸν ἔφερε φωνὴ ἀνακράζουσα: «Ἰδοῦ ἡ Βόννη»!

Πάντες ἐσπεύσαμεν νὰ ἰδῶμεν τὴν ὠραίαν πόλιν τοῦ ὀνομαστοῦ πανεπιστημείου, ἐκκρεμῆς ἀφέντες τὸ ζήτημα τῆς ἀνακτίσεως τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τῆς διηνηκοῦς εἰρήνης. Θὰ τὰ παρέτρην δὲ καὶ ἐγὼ ἐν τῇ ἐπιστολῇ μου, καὶ μεθ' ὅσα σοὶ εἶπον κατ' ἀρχὰς αὐτῆς, θὰ εἶχον τὴν γενναιοτήτητα νὰ καύσω τὰς σημειώσεις μου, ἂν δὲν ἐνόμιζον ὅτι ἀτελεστάτην σοὶ διδῶ τῆς Γερμανίας εἰκόνα, χειραγωγῶν σε εἰς τὰς πόλεις καὶ τοὺς ποταμούς της, ἀποσκοπῶν δὲ τὴν διανοητικὴν καὶ ἠθικὴν ἀτμοσφαιρὰν της. Ὅπου δὴποτε τῷ ὄντι τῆς Γερμανίας στραφῆς, θέλεις πανταχοῦ ἀπαντήσῃ τὴν διηνηκῆ ταύτην μέριμναν ὅτι ἡ Γαλλία καὶ ὑπὸ τὰς φιλικωτέρας ἐπιδείξεις δὲν παύει ἐγκυμονοῦσα πόλεμον πρὸς ἀνάκτησιν τῶν χωρῶν ἄς ἀπώλεσε;

Τοῦ δὲ μυστικοσυμβούλου τὰς δι' ἄνθρωπον

τόσον συνετὸν ὅπως οὖν ἰδανικὰς θεωρίας εἶδον ὑπ' ἄλλο φῶς, ὅτε ἔμαθον ὅτι κύριός του ἐστὶν ὁ ἀδελφός τῆς μακαρίτιδος βασιλείσσης ἡμῶν Ἀμαλίας, Μέγας Δούξ τῆς Ὀλδεδουβούργης, ὅστις ἐν τῇ ἀγαθότητι καὶ εὐγενείᾳ τῆς καρδίας του προσέβουε τὰς φιλανθρωποὺς ταύτας ἀρχάς, καὶ συνέδριον προὐκάλεσεν ὁμοφρόνων του, ἐν ᾧ μέλλει νὰ ὑποστηρίξῃ αὐτάς, καὶ ἐξ οὗ ὁ φιλέλλην μουσικοσύνθετος ἀριστα ἐλπίζει ἀποτελέσμα-
τα. Συνέρχεται δ' αὐτό, ὡς μανθάνω, ἐν Ἰταλία.

Ἐν Βόννη λοιπὸν ἐξαντλεῖται ὁ Ῥήνος, ὑπὸ τὴν γραφικὴν δηλαδὴ αὐτοῦ ἐποψίν, καὶ ἐδὼ ἀποχαριετῶ αὐτὸν, καὶ συγχρόνως καὶ σέ, ἐπι-
στρέφων εἰς Βερολίνον, ὅπου τὰ ὅσον οὐπω ἀρ-
χόμενα μαθήματα θὰ καταστήσωσι τὰς ἐπιστο-
λάς μου σπανίας καὶ ἥμιστα ἐνδιαφερούσας.

2 Ὀκτωβρίου 1879.

Ξ.

Η ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

[Μυθιστορία Ἰουλίου Σανδῶ, βραβεύθησα παρὰ
τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας].
Συνήμιον ἰσὶ σελ. 677.

ΙΑ'

Ἡ ἐποχὴ ἦτο πρόσφορος εἰς τὴν ξυλουργίαν. Πρὸ πολλοῦ παραμεληθεὶς καὶ σχεδὸν λησμονη-
θεὶς ὁ κλάδος οὗτος τῆς τέχνης ἀνέθαλλε καὶ
πάλιν ὑπὸ τὴν ἰδιότροπον τοῦ συρμοῦ πνοήν.
Ὁ ἀναγνώστης ἐνθυμεῖται ὅτι ἐξῶμεν τότε ἐν
πλήρει μεσαιῶνι ἡ φιλολογία, ὅπως ἀνακαινι-
σθῆ, εἶχε γέινει γοτθικὴ, καὶ ἡ ἐν τῇ ποιήσει ἐ-
πικρατοῦσα τάσις εἶχε μεταδοθῆ εἰς τὰς γραφί-
κὰς τέχνας, τὴν ζωγραφικὴν, τὴν γλυπτικὴν
καὶ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν, κατὰ φυσικὴν δὲ βρο-
πὴν τὰ ἐπιπλα ἠκολούθησαν τὸν αὐτὸν δρόμον.
Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐγύμνωσαν πλεῖστα τῶν ἐ-
παρχιῶν ἀρχαῖα μέγαρα, ὅπως εὐχαριστήσωσι
τοὺς Παρισίους, ἀλλ' ἀφοῦ τὰ ἐπιπλα αὐτῶν ἐξ-
ητλήθησαν, ἀφοῦ ὁ ἀληθὴς μεσαιῶν ἐξέλιπεν,
ἠναγκάσθησαν νὰ κατασκευάσωσι νέον. Ὑπὸ ἐ-
πιτηδίων χειρῶν κατειοργασμένοι ἡ καρυὰ καὶ
ἡ δρῦς, ἠπάτησαν πλείστους ἐμπειρογνώμονας,
ὁ δ' ἄθως οὗτος δόλος ἐπλούτισε προνομιοῦχος
τινάς καλλιτέχνας. Διὰ τῆς μεσολαβήσεως τοῦ
Πέτρου Μαρσῶ ὁ Μαυρίκιος ἔλαβεν εὐθὺς σχε-
δὸν σπουδαίας παραγγελίας, ἠδυνήθη δὲ ἐντὸς
ὀλίγων μηνῶν νὰ προσπορισθῇ τὰ πρὸς τὸ ζῆν
δι' αὐτὸν τε καὶ τὰς δύο κόρας, τὰς ὑπὸ τὴν προ-
στασίαν αὐτοῦ ταθείσας ἡ πενία του δὲ ἐγείνει
οὕτω πῶς πενία ἐργατικὴ, οὐδὲν οὐδενὶ ὀφεί-
λουσα οὐδ' ὑποκειμένη εἰς τοὺς ἐλέγχους τῆς συν-
ειδήσεως ἢ εἰς τὴν τῆς αἰρίων φροντίδα, μυ-
ριακίς δὲ προτιμωτέρα τῆς ἐπιπλάστου καὶ βε-
θασανισμένης πολυτελείας, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὀ-
ποίας εἶχε ζῆσει ὁ Μαυρίκιος. Ἀληθὲς εἶναι
ὅτι ὁ νεανίας δὲν ἐφαίνετο πεπεισμένος περὶ τῶν
πλεονεκτημάτων τοῦ νέου αὐτοῦ βίου, ἐδέχετο
τὴν τύχην του ἀποστρεφόμενος αὐτήν, εἰργάζε-

το δὲ καταρῶμενος τὴν ἐργασίαν. Ποσάκις κατὰ
τοὺς πρώτους τούτους μῆνας ἠσθάνθη τὸ θάρρος
αὐτοῦ ἐλαττούμενον καὶ τὴν θέλησιν κλονίζο-
μένην! Ποσάκις ὑπ' ἀκατονόμαστου ὀργῆς κί-
νούμενος, ἐνώπιον καὶ αὐτῆς τῆς ἐξαδέλφου του,
ἔρριψε μετὰ παραφροῶς τὰ ἐργαλεία του καὶ ἔ-
θραυσε διὰ τῶν ποδῶν τὸ ἀρξάμενον ἔργον,
ὡσεὶ ἀγνοῶν ὅτι ἡ προθυμία διπλασιάζει τὴν ἀ-
ξίαν τῆς γινομένης θυσίας, ὅτι δὲ καὶ αὐτὴν τὴν
μεγίστην αὐταπάρνησιν πρέπει νὰ συνοδεύῃ μει-
δίαιμα. Εἰς τὰς τοιαύτας περιστάσεις ὁ Μαυρί-
κιος ἦτο τρομερός. Ἡ Μαγδαληνὴ τὸν ἔβλεπε
μετὰ θλίψεως, ἀφοῦ δὲ ἐξαντλήσας τὰς δυνά-
μεις του, ἐπιπτε κεκμηκῶς ἐπὶ τῆς κλίνης του,
τὸν ἐπλησίαζε καὶ ἐσπώγγιζε τὸν ἰδρῶτα τοῦ
προσώπου του, εὐτυχῆς λογιζομένη, ὁσάκις δὲν
τὴν ἀπέκρουε δι' ἀποτόμων τινῶν λέξεων. Τὸ κεν-
τοῦν καὶ ὑποσπρίζον αὐτὸν ἐν ᾧ εἶχεν ἀναδεχθῆ
ἀγῶνι, ἦτο ἡ ὑπερηφάνεια. Πρὸ παντός ἄλλου
ἐπεθύμει νὰ μὴ ὀφείλῃ τίποτε εἰς τὴν ἐξαδέλ-
φον του, βαρέως δ' ἔφερε τὴν ἰδέαν ὅτι εἶχε πω-
λήσει τοὺς ἀδάμαντας αὐτῆς καὶ ἐργασθῆ ὑπὲρ
αὐτοῦ. Ἐσκέπτετο πρὸς τούτοις ὅτι, ἐξασφαλί-
ζων τὴν ὑπαρξίν τῆς Μαγδαληνῆς, ἀπηλλάττετο
τῆς πρὸς αὐτὴν ὑποχρεώσεώς του καὶ ἐγίνετο
ἐλεύθερος ν' ἀποθάνῃ ὅπως ἤθελε. Ἡ αὐτοκτο-
νία ἐργηγῶρι παρ' αὐτῷ οὐχὶ ὡς φάσμα ἀπει-
λητικόν, ἀλλ' ὡς ἄγγελος λυτρωτῆς.

Ἐπάρχει ἐν τούτοις χαρὰ, ἢ ἀγνοοῦσιν οἱ
οὐδένα ποτὲ ἄλλον κόπον ἐν τῷ βίῳ δοκιμάσαν-
τες ἢ τὸν τῆς γεννησεῶς των. Τὴν χαρὰν ταύ-
την ὁ Μαυρίκιος ἠσθάνθη τοσοῦτον μᾶλλον, κα-
θὼς μὴ προβλέπων αὐτὴν δὲν προσεπάθησε νὰ
τὴν καταστειλῇ, τὴν χαρὰν ἐκείνην λέγω, τὴν
παιδαριώδη ἴσως ἀλλὰ μεγίστην ὅμως, ἢν αἰσθα-
νόμεια λαμβάνοντες τὸ πρῶτον ἀργύριον, τὸ ὀ-
ποῖον διὰ τῆς ἐργασίας ἡμῶν ἐκεροδήσαμεν. Ὁ-
χι! ἡ χαρὰ αὕτη δὲν εἶναι παιδαριώδης, κα-
θότι οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἡ συνειδήσις τῆς ἰδίας
ἀξίας, δικαίως δ' ἐπαιρόμεθα ἐπὶ τῷ πλούτῳ,
ὃν διὰ τῶν ἡμετέρων χειρῶν ἀπεκτήσαμεν πλου-
σιώτερος δὲ εἶναι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ὁ ἐργάτης,
ὁ τὸν μισθὸν αὐτοῦ λαμβάνων, ἢ ὁ κληρονόμος, ὁ
τὸ χρυσίον του ἀπαριθμῶν. Αἱ τοιαῦται σκέψεις
ἦσαν μακρὰν τοῦ Μαυρικίου, ὅτε ὅμως εἶδεν ἐπὶ
τοῦ ἀκριβαντός του τὰ νομίσματα, τὰ ὅποια εἶχε
φέρει αὐτῷ ὁ Μαρσῶ, ἔλαβεν αὐτὰ ἐν πρὸς ἐν καὶ
τὰ παρετήρησε μετὰ παιδικῆς περιεργίας ὡς τις
φιλάργυρος ἢ ἐπαίτης πρῶτον ἢ δὴ βλέπων ἀρ-
γύριον, ὑπὸ αἰσθημάτων δὲ ἀφελούς κινουμένος,
ἔξῃθε φαιδρῶς ἵνα φέρῃ ἐν θριάμβῳ εἰς τὴν
Μαγδαληνὴν τὰς ἀπαρχὰς ταύτας τῆς ἐργασίας
του. Ἐμειδία, ἦτο καὶ πάλιν εἰσοσαστής. Φεῦ!
πρὶν ἢ φθάσῃ εἰς τὴν θύραν τῆς ἐξαδέλφου του,
ἐθεώρει ἤδη ὡς εὐήθειαν τὴν εὐφροσύνην, ἢν εἶ-
χεν αἰσθανθῆ, ὡς ἀνόητον τὸ αἶσθημα τὸ ὠθη-

σαν αὐτὸν πρὸς τὴν Μαγδαληνὴν. Ἐν μίᾳ στιγ-
μῇ ἡ χαρὰ του ἐσβέσθη, ὡς σβέννυται πῦρ ὑπὸ
βραγδαίας βροχῆς. Ἡ Ὀρσοῦλα ἐκάθητο ἐν τῷ
προθαλάμῳ, ὁ Μαυρίκιος ἔρριψεν αὐτῇ ψυχρῶς
τὰ χρήματά του καὶ ἀπεσύρθη χωρὶς νὰ εἶπῃ
λέξιν.

Ἡ ἐκπλήρωσις σπουδαίου καθήκοντος, καίτοι
δυσχεροῦς, ἐμπνέει ἐνδόμυχον εὐφροσύνην, ἢν αἰ-
σθάνονται καὶ αὐταὶ αἱ μᾶλλον διεσθαρμέναι ψυ-
χαί! Ἐκτὸς τούτου, ἡ καλλιέργεια τέχνης τι-
νός, ἔστω καὶ τῆς ταπεινοτάτης, ἔχει στιγμιαῖ-
ον ἐνθουσιασμόν. Ὁ Μαυρίκιος λοιπὸν εἶ καὶ ἀθη-
μονῶν, ἐτέρπετο ὅμως κρυφίως, συνειδῶς ὅτι
ἦτο χρήσιμος καὶ ἀναγκαῖος. Κατὰ τοῦτο πάν-
τες σχεδὸν ὁμοιάζομεν τοὺς ἐν τοῖς πράγμασιν,
οἵτινες ἐν ταῖς ἀπαιτήσεσι δι' ὧν πολιορκοῦνται,
εὐρίσκουσι τι τὸ μὴ ἀπαρέσκον αὐτοῖς ἐντελῶς,
πολλάκις δὲ διὰ πλαστῆς ἀθυμίας καλύπτουσι
τὸν θρίαμβον τῆς κενοδοξίας των. Ἀφ' ἐτέρου
ὁ Μαυρίκιος ἐνεθουσία ἐνίοτε ἐπὶ τοῖς ἔργοις αὐ-
τοῦ, ἐνεθυμεῖτο δὲ τὰς ἀγνάς τῆς νεότητός του
ἡμέρας, ὅτε εἰργάζετο πλησίον τοῦ πατρὸς του
ἐν τῷ ἐν Βαλτραβέρ ἐργαστηρίῳ. Ἡ εἰκὼν τοῦ
ἱππύτου ἐφαίνετο μειδιῶσα καὶ ἐνθαρρύνουσα
αὐτόν. Τέλος, ἐκτὸς τοῦ στιγμιαίου θυμοῦ, ὃν ἐ-
μνημόνευσα, καὶ ὅστις ἐγίνετο ὀσημέραι σπανιώ-
τερος, ὁ Μαυρίκιος μετὰ παρελευσιν ὀλίγων μη-
νῶν ἐθαύμαζε πόσον ταχέως καὶ εἰρηνικῶς πα-
ρήρχετο ὁ χρόνος. Ἡ ἐργασία συνεπάγεται τὴν
ἀμοιβὴν αὐτῆς, ἀπομονοῦσα ἡμᾶς τοῦ κόσμου
καὶ ἡμῶν αὐτῶν, ὀφείλομεν δὲ νὰ ἀγαπῶμεν
καὶ νὰ εὐλογοῦμεν αὐτήν, ἔστω καὶ μόνον διὰ τὴν
γαλήνην, τῆς ὅποιας εἶναι πρόξενος.

Δυστυχῶς αἱ σωτήριοι αὐταὶ σκέψεις δὲν εἶ-
χον καιρὸν νὰ καρποφορήσωσι, ὁ δὲ Μαυρίκιος ἐ-
σπατάλα ἐξω κατὰ τὴν ἑσπέραν τὴν ἠθικὴν ὠφέ-
λειαν, ἢν λεληθῶτως ἐκαρποῦτο. Θεωρῶν ἑαυτὸν
ἀνώτερον τοῦ παρόντος ταπεινοῦ καὶ τακτικοῦ
βίου, ἐδήλωσεν ὅτι εἶχε σκοπὸν νὰ ζῆ κατ' ἀρέ-
σκειαν. Τὸ βέλδιον εἶναι ὅτι δὲν ἔσπεργε τὴν
μαγειρικὴν τῆς Ὀρσοῦλας, οὐδ' ἠγαριστεῖτο τρώ-
γων μόνος μετὰ τῆς Μαγδαληνῆς, ὡς ὄλοι δὲ
οἱ ἀσθενοῦς χαρακτῆρος ἄνθρωποι, ἐποιεῖτο περὶ
πολλοῦ ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἐκ τῆς ἰδίας μόνον ἐξηρ-
τάτο θελήσεως. Τὴν πρῶτην προσεγύετο λιτῶς
ἐν τῷ δωματίῳ του, τὴν δὲ ἑσπέραν, ὅτε τὰ ὠ-
ρολόγια τῆς πόλεως ἐσήμαινον ἐξ, ἀπεδύετο τὴν
ἐργατικὴν του στολήν, καὶ ἐπάρχετο πολλάκις
χωρὶς νὰ ἴδῃ τὴν ἐξαδέλφον του δι' ὅλης τῆς ἡ-
μέρας, νομίζων ὅτι οὐδὲν ὄφειλεν αὐτῇ, ἀφοῦ
ἄπαξ τῇ εἶχε προμηθεύσει τὰ ἀναγκαῖα. Ἐνεκα
δὲ τῆς ἐργασίας, τῆς σιγῆς καὶ τῆς ἀπομονώ-
σεως, εἶχεν ἐξερχόμενος τὴν κεφαλὴν ἠσυχον
καὶ τὸ αἶμα ψυχρὸν, καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἠσθά-
νετο εἰδός τι μέθης βλέπων ἑαυτὸν ἐξω τοῦ ὑ-
περφύου του, μόνον ἐν τῷ πλήθει καὶ ἐλεύθερον.
Ἀλλὰ ποῦ νὰ ὑπάγῃ: εἶχε βιαίως διαρρήξει

τὰς πρὸς τὸ παρελθὸν σχέσεις του. Οὐδ' ἓνα φί-
λον εἶχεν, ἢ μᾶλλον εἶπειν ἐν τῷ κύκλῳ, ἐν ᾧ
εἶχε μακρὰν ἢ νεότες του, εἶχε τις συντρόφους,
ἀλλ' οὐδέποτε φίλον. Ἐβάδιζε ταχέως, σχεδὸν
δὲ πάντοτε ἀπαίσιον τι γόητρον εἴλκυεν αὐτὸν
εἰς τὰ μέρη, ἐνθα εἶχε ναυαγήσει.

Ὡς ναυαγὸς ἐπὶ ἐρήμου ἀκτῆς βλέπων μετὰ
φθόνου τὰ πλοῖα διασχίζοντα τὰ ὕδατα, τὰ κα-
ταβυθίσαντα τὴν περιουσίαν του, προὐχῶρι ὠ-
χρὸς καὶ σκυθρωπὸς ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀτελευτή-
του πανηγύρεως, ἦτις οὐδέποτε πενθεῖ τὰ θύματα
αὐτῆς, ἀφ' ἧς δὲ ἐκλείπουσιν ἄνδρες νέοι καὶ
εὐεῖδεις καὶ λαμπροὶ χωρὶς ν' ἀφήσωσιν οὔτε
λύπην οὔτε κενόν, οὐδ' αὐτὴν τὴν φωτεινὴν ῥι-
πὴν τοῦ διάττοντος ἀστέρος. Ἐπὶ στιγμὴν κα-
τευνασθέντα τὰ πάθη αὐτοῦ διεγείροντο καὶ ἀ-
νέβραζον. Ἐπὶ τῶν καταφώτων λεωφόρων, ἐν
τῷ μέσῳ τῆς λαμπρότητος τῶν Παρισίων, ἐνε-
θυμεῖτο τὴν ὁδὸν Βαθυλωνίας, τὸ ὑπερφῶν του
καὶ τὸν ἀκριβαντὰ του, δάκρυα δὲ ἀγανακτῆ-
σεως ἔρρον ἐπὶ τῶν παρειῶν του, καὶ τότε ἐπέ-
στρεφεν οἴκαδε πλήρης ὀργῆς, ὡς θηρίον ὑπὸ
μυρίων βελῶν πληγωθέν. Πρὶν ἢ δὲ ἀποσυρθῆ
εἰς τὸ δωμάτιόν του, εἰσῆρχετο συνήθως εἰς τὸ
τῆς Μαγδαληνῆς, ἀλλὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ
θεωρηθῆ ὡς φιλοφροσύνη τις αὐτοῦ. Ὁ δυστυχὴς
ὑπῆκουεν εἰς τὴν ἀνανδρὸν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ
ἐκφράσῃ τὴν ἀθμιαν του καὶ νὰ τιμωρήσῃ
τὰς δύο γυναῖκας δι' ὅσα ὑπέφερε δεινά, καθότι
ἴδιον τῶν φιλαύτων ἀνθρώπων εἶναι τὸ νὰ βλέ-
πωσι μετὰ χαρᾶς πάσχοντας τοὺς ἄλλους, ὅ-
ταν πάσχωσι καὶ αὐτοί. Ὁ Μαυρίκιος εὐρίσκειν
ἐκάστοτε τὴν Μαγδαληνὴν καὶ τὴν Ὀρσοῦλαν
ἐργαζομένας παρὰ τῇ λυχνίᾳ καὶ φαιδρᾶς, ὡς ἂν
ἦσαν εἰσέτι ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Βαλτραβέρ, εἰσ-
ήρχετο δ' ἀποτόμως ἔχων τὸν πῖλον ἐπὶ τῆς
κεφαλῆς, ὠχρὸς τὸ πρόσωπον καὶ σκωπτικὸς τὸ
βλέμμα. Ἀμφοτέραι ἠγείροντο καὶ τὸν ὑπεδέ-
χοντο μετὰ τρυφερότητος ὡς ἀγαπητὸν ἀδελ-
φόν, οὐδέποτε δὲ ἤκουσε παρ' αὐτῶν δεικτικόν
τινα λόγον ἢ ἀδιάκριτον ἐρώτησιν. Ἀλλ' αὐτὸς
ἀπῶθων τραχέως τὴν Ὀρσοῦλαν, καὶ ῥίπτων
βλέμμα περιφρονητικόν πρὸς τὰ ζωγραφήματα
τῆς Μαγδαληνῆς, ἐκάθητο εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον
τοῦ δωματίου, ἐνῶ δὲ αὐταὶ ἐξηκολούθουν τὴν
ἐργασίαν των, προσέβλεπεν αὐτάς εἰρωνικῶς ἢ
ἀγρίως. Ἡ πράξις αὐτῶν, ἢ ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐπι-
κρατοῦσα γαλήνη καὶ τάξις, ἢ ἐναρμόνιος χά-
ρις τῆς ἀπλουστάτης οἰκοσκευῆς, ἠρέθιζον ἀντί
νὰ καταπραῦνουν αὐτόν. Σιωπηλὸς ὢν συνήθως,
ἐπεδείκνυε τότε πνεῦμα ζωηρὸν καὶ ἐπιθετικόν
καὶ ἐγίνετο εὐφρῆς καὶ εὐγλωττος, προκειμένου
νὰ βρασνίσῃ τὴν καρδίαν τῆς ἐξαδέλφου του· τὸ
ἐξαγόμενον δὲ ἦτο ὅτι εἶχε βαρυνθῆ τὴν Ὀρσοῦλαν
καὶ τὴν Μαγδαληνὴν. Εἰς πάντα ταῦτα ἡ Μαγ-
δαληνὴ οὐδὲν ἄλλο ἀντέτεινεν ἢ λογικὴν ἀτά-
ραχον καὶ ἀνεξάντλητον ἐπιείκειαν, ἀλλ' ἡ Ὀρ-

σολα μόνη ἐγίνωσκε πῶσα ἔχυνε δάκρυα ἢ νεάνις μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ ἐξαδέλφου της.

Ἐπέπρωτο δὲ νὰ δοκιμάσῃ καὶ ἄλλας ὕβρεις. Ὁ Μαυρίκιος ἀνῆκεν εἰς τὴν σχολὴν ἐκείνην τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες, ἐπειδὴ κατέπαγον ἀνοήτως τὴν παρουσίαν των μετ' ἀκολάστων γυναικῶν, νομίζουσι ὅτι γνωρίζουσι τὰς γυναῖκας καὶ θεωροῦσι δόξαν νὰ τὰς περιφρονῶσιν, ὀμιλοῦντες περὶ τοῦ ἡμίσεος τούτου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους μετὰ τὸσαύτης ἀναιδεΐας, ὥστε ἀκούων τις αὐτοὺς αἰσθάνεται τὴν ἐπιθυμίαν νὰ τοὺς ἐρωτήσῃ ὁποῖόν τι ἔχουσιν ἄρ' ἔτι ἐπάγγελμα αἱ ἀδελφαὶ των, ποῖαι δὲ τινες εἶναι αἱ μητέρες των; Καίτοι δὲ οὔτε εὐειδῆ εὐρίσκων τὴν ἐξαδέλφον του ἀλλ' οὔτε ἐπαγωγόν, ὁ Μαυρίκιος ἀνεκάλυψεν ὅμως αἴφνης ὅτι ἐφέρετο εὐθύως πρὸς αὐτήν· ἐν ἐλλείψει τῶν αἰσθησέων του, ἄς οὐδὲ λως ἐτάραπτεν ἢ ἀγνή αὐτὴ καλλονή, ἢ φιλοτιμία καὶ ἢ κουφότης ἐσκοτίζον αὐτόν. Ἦτο ἄρ' ἔτι γε φυσικὸν νεανίας τριακοντούτης νὰ συζῆ ἀδελφικῶς μετὰ νεάνιδος εἰκοσι μόλις καὶ τριῶν ἐτῶν ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ; Τί ἄρ' ἔτι ἤθελον εἶπει οἱ ἀρχαῖοι σύντροφοί του, τί δὲ ἐσκέπτετο καὶ αὐτὴ ἡ Μαγδαληνὴ; ἢ ἀγάπη ἦν πρὸς αὐτὸν ἐπεδείκνυε, τῷ ἐφαίνετο προκλητικῆ. Ἄλλ' ὅμως, ὡσάκις τὴν ἐπλησίαζε σκοπὸν ἔχων νὰ μεταβάλῃ τὴν, ὡς ἐνόμιζε, γελοῖαν τῶν πραγμάτων κατάστασιν, κατελαμβάνετο ὑπὸ ἀνεξηγήτου αἰσθηματος σεβασμοῦ καὶ ἀπεσύρετο χωρὶς νὰ τοιμήσῃ νὰ θίξῃ καὶ τὴν χειρὰ της.

Ἡμέραν τινὰ, καθ' ἣν δὲν εἶχεν ἐργασίαν, ὁ Μαυρίκιος ἐξελθὼν τὸ πρῶτ' περιεπλανήθη μέχρι τῆς ἐσπέρας ὑπὸ καυστικώτατον ἥλιον, ὑπὸ τὸν ὁποῖον ἀναβράζουσι τὰ λιμνάζοντα τῶν ἑλῶν ὕδατα καὶ ὁ βόρβορος τῶν ἀκαθάρτων παθῶν. Ἐδείπνησεν οὐ μακρὰν τοῦ ἀρχαίου ἰταλικοῦ θεάτρου ἐντὸς ἀμφιβόλου καπηλείου. Καθήμενος πρὸς τὸ βάθος σκοτεινοῦ δωματίου, ἔφαγεν ὀλίγον καὶ ἐκένωσε φιάλην οἴνου μετ' οἴνοπνευματος μεμιγμένου, ἐξ ἐκείνων οἵτινες οὐδέποτε ἐπλήρωσαν τέλος εἰσαγωγῆς. Τὸ δεῖπνον τοῦτο ὀλίγον ὁμοιάζε πρὸς ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἔτρωγεν ἄλλοτε ὁ Μαυρίκιος μετ' εὐθύμων συντρόφων ἐν ταῖς αἰθούσαις τοῦ Καφερείου τῶν Παρισίων, ὅτε ἡ ἀμαζὰ του περιέμενε πρὸ τῆς θύρας καὶ ὁ ὑπηρετὴς του κάτω τῆς κλιμακῆς. Στηρίζων τὴν κεφαλὴν του διὰ τῶν χειρῶν, ἔμεινε πολλὴν ὥραν βεθυβισμένος εἰς τὸ χάος τῶν σκεψέων του, ἄς ἐξῆπτεν ἔτι μᾶλλον ἢ μέθη. Διῆλθε τὸ ὑπόλοιπον τῆς ἐσπέρας ἐν ταῖς διόδοις παρατηρῶν δι' ὀφθαλμοῦ ἀγρίου τὰς κινήσεις τῶν αἰσχυρῶν σειρήνων, ἄς ἐπὶ τῶν πεζοδρομίων ἐξερεῦγονται τὰ χαμαιτυπεῖα τοῦ ἐν Παρισίοις βίου. Ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωματίον τῆς ἐξαδέλφου της, ἠσθάνθη χαρὰν ἀνήμερον βλέπων αὐτὴν μόνην. Ἡ Ὁρσολα ἀδιάθετος οὔσα ἀπὸ τῆς προτεραίας, εἶχεν ἀποσυρῆθ' ἐνωρίς. Ἡ Μαγ-

δαληνὴ ἀναγίνωσκεν, ἔκλεισε δὲ τὸ βιβλίον της καὶ ὑπεδέξατο τὸν ἐξαδέλφον της, ὡς συνήθως, προσποιουμένη ὅτι δὲν παρετήρει τὴν ἀλλοίωσιν τοῦ προσώπου του, τὴν ἀγρίαν τῶν ὀφθαλμῶν του λάμψιν, τὴν πυρετώδη τῆς μὲρρης του ὠχρότητα. Ὁ Μαυρίκιος ἐκάθησε πλησίον της, διὰ φωνῆς δὲ διακαοῦς καὶ διακεκομμένης εἶπεν αὐτῇ ἐπαίνους τινὰς τοσοῦτον ὑπερβολικούς, ὥστε ἡ νεανίς ἠτένισεν αὐτὸν μετ' ἐκπλήξεως, ἔπειτα δὲ ἐκ καρδίας ἐγέλασεν. Ὁ γέλως οὗτος, ἡ ἀδολογία αὐτῆς εὐθυμία νόμφης οὐδεμίαν αἰσθανομένης δυσπιστίαν, νομίζουσης δὲ ὅτι παίζει ὁ διώκων αὐτὴν σάτυρος, ἠρέθισεν ἔτι μᾶλλον τὸν Μαυρίκιον, ὅστις καταστέλλων τὴν ὀργὴν του, ἀπηύθυνεν αὐτῇ μετὰ τῆς παραφορᾶς τοῦ μίσους καὶ δι' ὕψους ὀργίλου λόγους ἐρωτικούς, ὧν τὴν σημασίαν διετράνουν στυγεραὶ τινες ἐκφράσεις. Ὡχρὰ, ψυχρὰ καὶ ἀκίνητος ὡς ἡ Ἄγνοτης βλέπουσα μετ' ἀπορίας προσφερόμενα αὐτῇ τὰ δῶρα τὰ διδόμενα συνήθως εἰς τὴν πάνδημον Ἀφροδίτην, ἡ Μαγδαληνὴ προσέβλεπεν αὐτόν, ἐν ᾧ ὁμίλει, τοσοῦτον ὑπερηφάνως καὶ λυπηρῶς, οὔτε ὀργὴν ἐκδηλοῦσα ἀλλ' οὔτε ἀγανάκτησιν, μητρικὸν δὲ μόνον οἰκτον καὶ ἀλγεινὴν ἐκπλήξιν, ὥστε ἐσιώπησε κατάπληκτος ὡς ἐὰν ἐκράτει εἰς τὰς ἀγκάλας του ἄψυχον μάρμαρον, ἐπὶ τέλους δὲ ἠγέρθη καὶ ἔφυγεν ἐντρομος.

Ὅτε μετ' ὀλίγων ὥρων βαθὺν ὕπνον, οἷος ἀκολουθεῖ συνήθως τὴν μέθη, ὁ Μαυρίκιος ἐνεθυμήθη τὴν ἐπαύριον τὰ συμβάντα τῆς προτεραίας, ἠσθάνθη ἄκραν αἰσχύνην. Δὲν λέγω ὅτι τὸν ἠλεγε τὴν ἐκείνην, ἀλλὰ δὲν ἔστρεψε τὴν ἰδέαν ὅτι ἠθελεν ἀναγκασθῆ νὰ ἐρυθριάξῃ ἐνώπιον τῆς Μαγδαληνῆς. Πῶς νὰ ἐμφανισθῇ ἐνώπιόν της; Προέβλεπεν ἀντεγκλήσεις ὑπερβολικὰς καὶ μνησικακίαν ἀδυσώπητον ὀχληρὰς ψευδοσεμνότητος, καθότι ὡσάκις οἱ τοιοῦτοι ἄνθρωποι ἀπαντῶσι γυναῖκας ἐναρέτους, παρηγοροῦνται θεωροῦντες αὐτὰς ὑπὸ ἀχαρὶν ὄψιν, ὡς φόβητρα ἀξία χλεύης. Ἡ ἡμέρα ἐφθίνεν, ὁ δὲ Μαυρίκιος ἀνεπόλει τὰς εἰρημένας σκεψέας, ὅτε ἡ ἐξαδέλφη του εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωματίον του. Βλέπων αὐτὴν ἠρυθρίασε, ὠχρίασεν, ἐταράχθη, εὐχαρίστως δὲ ἠθελεν ἰδεῖ τὸ πάτωμα ἀνοιγόμενον ὑπὸ τοὺς πόδας του ἢ τὴν ὄροφὴν πίπτουσαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του, ἀλλ' ἐκείνη προτείνουσα τὴν χεῖρα καὶ μειδιῶσα ἀπεκάλεσεν αὐτὸν ἀδελφόν, ὥστε ἐνόμισεν ἐπὶ στιγμὴν ὅτι εἶχεν ἰδεῖ κατ' ὄνειρον τὴν σκηνὴν τῆς προτεραίας. Σπανίως οἱ εὐγενεῖς τῶν ἀνδρῶν δὲν διατρουοῦσιν αἰσθημα ἀγάπης πρὸς τὴν γυναῖκα παρ' ἢ ἀπέτυχον, ἥτις δὲ δυναμένη νὰ τοὺς ταπεινώσῃ μετὰ τὴν ἡττάν των, ἐπιείκειαν μόνον ἐπιδεικνύει πρὸς αὐτούς. Ἡ ἡμετέρα καρδία εὐγνωμονεῖ πάντοτε πρὸς ἐκείνους, οἵτινες περιποιοῦνται τὴν κουφότητα ἡμῶν, τὸν δὲ Μαυρίκιον, καίτοι μὴ ὁμολογοῦντα τοῦτο, συνεχίζει ἢ γενναϊότης τῆς Μαγδαληνῆς, ἐνδο-

μύχως δ' ἀνεγνώρισεν ὅτι ἡ ἀρετὴ δὲν εἶναι ἀναγκαίως γελοία καὶ στρυφνή, καὶ ὅτι δύναται ἐνίοτε νὰ εἶναι ἐρασιμαία.

Ἡ Μαγδαληνὴ ἤρξατο ἵνα παρακαλέσῃ αὐτὸν νὰ δεῖπνήσῃ μετ' αὐτῆς τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Ὁ Μαυρίκιος παρετήρησε τὸν οὐρανόν, ὅστις ἀπὸ τῆς πρώτης διελύετο εἰς βροχὴν, καὶ ἐσκέφθη ὅτι δὲν ἦτο εἰς ἄκρον εὐχάριστον νὰ ἐξέλθῃ, ὅπως εὖρη μακρὰν που λιτὸν δεῖπνον· ἀφ' ἑτέρου ὁ στόμαχός του ἔπασχεν ἐκ τῆς κραιπάλης τῆς προτεραίας. Τέλος, κρῖνων ἐκυτὸν ἔνοχον πρὸς τὴν ἐξαδέλφον του, δὲν δυσχεραστεῖτο δυνάμενος νὰ ἐξίλεωθῇ τὸσον εὐκόλως, ἀποδεικνύων δὲ καὶ αὐτὸς μεγαλοψυχίαν καὶ γενναϊότητα, ἀπεδέξατο τὴν παράκλησιν τῆς Μαγδαληνῆς.

IB'

Ἡ τράπεζα εἶχε στρωθῆ ἐντὸς μικροῦ ἐστιατορίου, τοῦ ὁποῖου τοὺς τοίχους ἐκόσμηι χάρτης μιμούμενος ἀπαρραλάκτως τὸ δρύϊνον ξύλον. Τὴν θερμάστραν ἐκάλυπτον διάφορα ἄνθη, τὸ μόνον δὲ ὑπάρχον παράθυρον ἐβλεπε πρὸς τὰ δένδρα τοῦ κήπου, τῶν ὁποῖων τὸ φθινόπωρον εἶχεν ἤδη μαράνει τὰ φύλλα. Ἡ τράπεζα ἦτο μικρὰ, τὰ δὲ ἀπλοῦστατα σκεῦη δὲν ἤθελον φανῆ ἀνάρμοστα εἰς κουάκερόν τινα ἢ μοναχόν, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ καταλεύκου ἐπιστρώματος τὰ πάντα ἐστίλβον καθαρὰ καὶ χαροπὰ. Καθήμενος ἀπέναντι τῆς Μαγδαληνῆς, ἥτις ὑποδεχομένη αὐτὸν ἐν τῇ πενίᾳ τῆς ἐπεδείκνυε χάριν, ἥς στεροῦνται πολλὰκις οἱ πλούσιοι, ὁ Μαυρίκιος ἠναγκάσθη νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι τὸ τοιοῦτον ἦτο προτιμότερον τοῦ καπηλείου, ἐν ᾧ συνήθως ἐδείπνει. Τὰ φαγητὰ δὲν ἦσαν οὔτε πολλὰ οὔτε ἐκλεκτά, ἀλλ' ὅπερ σπανιώτερον, ἦσαν καλὰ καὶ ὑγιεινά. Ἡ Ὁρσολα εἶχε παρασκευάσει αὐτὰ δι' ὅλης τῆς δυνατῆς τέχνης, τῶρα δὲ καθαρὰ καὶ ζωηρὰ καὶ εὐθυμος ὑπηρετεῖ τοὺς κυρίους της φέρουσα τὰ φαγητὰ, ἀλλάσσουσα τὰ πινάκια καὶ δεικνύουσα εἰς τὸν Μαυρίκιον τὰ ἀριστὰ τεμάχια, ἐκστατικῆ δὲ ὡσάκις οὗτος κατεδέχετο νὰ ἐπαίνεσθαι τι. Ἡ Μαγδαληνὴ μόλις ἔτρωγε, περιποιουμένη τὸν ἐξαδέλφον της μετὰ τῆς ἀνησυχου στοργῆς ἐρωμένης, ἥτις λογίζεται εὐτυχῆς καὶ ὑπερήφανος ὑπηρετοῦσα τὸν ἐραστήν της. Ὁ Μαυρίκιος ἐκὼν ἄκων συνεκινεῖτο ἐκ τῶν περιποιήσεων τούτων, ἠρώτα δ' ἐκιντὸν μετ' ἀπορίας διὰ τίνος πράξεως εἶχεν ἀναδειχθῆ ἀξίος αὐτῶν. Πρέπει νὰ προσθέσω ὅτι δὲν ἦτο ἀναίσθητος πρὸς τὴν τέχνην τῆς Ὁρσολας, ἦν μέχρι τοῦδε ἠγνόει. Εἰς τὸ τέλος τοῦ γεύματος ἡ Ὁρσολα ἐπλησίασεν αὐτὸν κρατοῦσα μεγίστην ἀνθοδέσμην, καὶ ἀπήγγειλε προσφώνησιν, ἣν εἶχεν ἐκμάθει ἐκ προτέρων, ἀλλ' ἐκ τῆς συγκινήσεως διακοπέσασα, ἐβρίθθη εἰς τὰς ἀγκάλας του καὶ τῷ κῦχθη εἰς ἔτη πολλά, καταφιλοῦσα αὐτὸν καὶ καταβρέχουσα διὰ τῶν δακρύων της.

Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ἡ σειρά τῆς Μαγδαληνῆς, ἥτις ἔτεινεν αὐτῷ τὴν χεῖρα ἀπευθύνουσα ἅμα λόγους τινὰς φιλόφρονας καὶ ἀνεπιτηδεύτους. Τὴν τράπεζαν ἐκάλυπτον ἐν τούτοις ὡς ἐν Βαλτραβέρ διάφορα πλακούντια, φιάλη δὲ οἴνου παλαιοῦ, ἐν αἷ δὺο νέαι εἶχον προμηθευθῆ χάριν τῆς ἡμέρας ἐκείνης δι' ἐνὸς μνηδὸς αὐστηρᾶς οἰκονομίας καὶ παντοίων στερησεων, ὑψοῦτο ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀνθέων. Ὁ οὐρανὸς εἶχε γένειαι αἴθριος, τὰ πτηνὰ ἐκελάδουν ἐν τῷ κήπῳ, ἡ ὀσμὴ τῶν βεβρεγμένων φύλλων εἰσῆρχετο διὰ τοῦ ἀνοικτοῦ παραθύρου, ὁ δὲ δῦων ἥλιος ἔπεμπεν ἐπὶ τῆς τραπέζης φαῖδραν ἀκτίνα, ὑπὸ τὴν ὁποῖαν τὰ ποτήρια ἐσπινηροδόλουν ὡς πολυτιμα κρύσταλλα. Ἀφ' ἧς ἡμέρας ὁ Μαυρίκιος εἶχεν ἐγκαταλίπει τὸν πατρικὸν οἶκον, πρῶτον ἤδη ἐτελεῖτο ἡ ἐορτὴ του, πρὸ δέκα δὲ ἐτῶν λησμονηθεῖσα ἡ ἐπέτειος αὐτῆ διήγειρεν ἐν αὐτῷ βιαίως τὰς ἀρίστας τῆς νεότητός του ἀναμνήσεις. Ἐνεθυμήθη τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἡ ἡμέρα αὐτὴ ἦτο ἐν Βαλτραβέρ ἡμέρα γενικῆς ἐορτῆς, εἶδε δ' ἑαυτὸν μεταξὺ τῆς μαρκησίας καὶ τοῦ ἱπποτοῦ περιστοιχιζόμενον ὑπὸ πάντων τῶν ἀρχαίων ὑπηρετῶν, οἵτινες ἐξέφραζον αὐτῷ ἀφελῶς τὰς εὐχὰς των καὶ τὴν ἀγάπην. Ἡ καρδία του ἐταράχθη, τὸ μέτωπόν του ὠχρίασε, δάκρυα δὲ ὑγράναν τοὺς ὀφθαλμούς του. Ἡ Μαγδαληνὴ, ἥτις τὸν παρετήρει, ἠγέρθη καὶ στηριζομένη ἐπὶ τοῦ ὤμου του ἐκλίνε πρὸς αὐτὸν τὴν παρθενικὴν της κεφαλὴν σύννουσ καὶ προσεκτικῆ ὡς τὸ ἐν τῷ Λούδρω περικαλλῆς ἐκεῖνο τῆς Πολυμνίας ἀγαλμα, ἢ μᾶλλον ὡς ἀγγελος φύλαξ καιροφυλακτῶν τὴν ἀναγέννησιν τοῦ ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτοῦ παιδιοῦ. Σκεπτόμενος ὁποῖα πρὸς αὐτὸν ἐφάνη, ὁποῖος δὲ αὐτὸς πρὸς ἐκείνην, ὁ Μαυρίκιος ἠσθάνθη τέλος καμπτομένην τὴν σκληρυνθεῖσαν αὐτοῦ ψυχὴν, ἢ δ' ὑπερηφάνειά του ἀντὶ νὰ ἐρεθισθῆ, ἐκλίνε γόνυ ἐνώπιον τῆς ἀρετῆς. Οὐδὲ μία λέξις ἐτάραξε τὴν συγκινητικὴν ταύτην σιωπὴν, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ Ὁρσολα ἐσιώπησε. Μόνον ὅτε ὁ νεανίας λαμβάνων τὴν χεῖρα τῆς Μαγδαληνῆς ἐφίλησεν αὐτήν, ἢ Ὁρσολα, ὡς ἐὰν εἶχεν ἐκτελέσει λαμπρὰν τινα πράξιν, δὲν ἠδυνήθη νὰ καταστείλῃ μίαν τῶν συνήθων ἐκφράσεων τῆς πρὸς τὸν Μαυρίκιον λατρίας της. Ἡ ἐσπέρα διῆλθεν ἐν τῷ δωματίῳ τῆς Μαγδαληνῆς εἰς τερπνὰς συνδιαλέξεις. Ἐνεθυμήθησαν τὸ Βαλτραβέρ, τὴν μαρκησίαν καὶ τὸν ἱπποτὴν καὶ τὴν φθινοπωρινὴν ἐκείνην ἐσπέραν, καθ' ἣν τὸ πρῶτον συνητηθήσαν. Ἀνεπόλησαν ἀμφοτέροι ἀσμένως πάσας τὰς λεπτομερείας τῆς εἰς τὴν ἐπαυλιὴν ἀφίξεώς των, τὴν ὀφρανήν κόρην στηριζομένην ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ νέου ἱππέως, ἀγνοοῦσαν δὲ ὅτι ἦτο ἐξαδέλφος της, τὸν κατόπιν αὐτῶν ἐρχόμενον ἱππον, τὸ ὑπὸ τῶν τελευταίων τοῦ ἡλίου ἀκτίων φωτιζόμενον δάσος, τὰς κηκλιδὰς τοῦ κή-

που, τούς πυργίσκους τού μαγάρου και τέλος τούς δύο γέροντας ἐγειρομένους ἵνα ὑποδεχθῶσι τὴν νεαρὰν ξένην. Ἐλησπόνουν δὲ τὴν ὥραν ἀναπολοῦντες τὰς ἀναμνήσεις ταύτας, αἱ ὁποῖαι ἐκελάδουν ἐν τῇ μνήμῃ των ὡς πτηνὰ ἐντὸς πτηνοτροφείου. Ὁ Μαυρίκιος θαυμάζων τὸ γόητρον αὐτῶν ἤκουε μὲν εἰσέτι προσαδόμενον τὸ ἄσμα τοῦ Δὸν Ζουάν, ἀλλ' ἀσθενῶς καὶ ἐκ σπανίων διαλειμμάτων, ἀποσυρόμενος δὲ ἠναγκάσθη νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι ἡ ζωὴ ἔχει ὥρας τερπνάς, ἡ δὲ πενία ἐσοτὰς ὡς καὶ ὁ πλοῦτος. Εἰσερχόμενος εἰς τὸ δωμάτιόν του, εἶδε τὰ ἐργαλεῖά του ἄνευ ὀργῆς, τὴν δὲ εἰκόνα τοῦ πατρὸς του μετὰ χαρᾶς, ἔπειτα δὲ ἀπεκοιμήθη αἰσθανόμενος ἔκτακτον γαλήνην καὶ σκεπτόμενος ὅτι ἡ ἐξαδέλφη του καὶ ἡ Ὁρσολα ἦσαν καλαὶ νέαι, ἐκοιμήθη δὲ ὕπνον ἥσυχον καὶ βαθύν. Ἄμα τῇ αὐτῇ ἐξύπνισεν αὐτὸν ἡ φωνὴ τοῦ Πέτρου Μαρσῶ, ὅστις ἐχαιρέτιζε τὴν ἡμέραν καὶ προσέυχετο ἄδων καὶ ἐργαζόμενος. Ὁ Μαυρίκιος ἠγέρθη ταχέως καὶ ἤρξατο μετὰ θάρρους ἐργαζόμενος καὶ αὐτός.

II'

Ἐν νομίσωμεν ὅτι ὁ Μαυρίκιος ἐσώθη, χαρῶμεν δὲ ἐπὶ τούτῳ καὶ φαντασθῶμεν ὅτι δὲν ὑπολείπεται πλέον αὐτῷ ἄλλο τι ἢ νὰ τείνῃ τὴν χεῖρα εἰς ἀνάγκησιν καὶ πάλιν τῆς νεότητος καὶ τῶν ἀπολεσθέντων αὐτῆς θησαυρῶν, θέλωμεν δεινῶς ἀπατηθῆ καὶ παραγνώρισαι τὰς βουλὰς τοῦ Θεοῦ, ὅστις θέλει τὸν ἐξίλασμον, καὶ δὲν ἐπιτρέπει ν' ἀναβαῖνῃ ἐν μιᾷ μόνῃ ἡμέρᾳ ὁ ἄνθρωπος τὸν ἱερὸν λόφον, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ἐξέπεσαν. Ἡ εἰς αὐτὸν ἀνάβασις εἶναι δύσκολος, γνωρίζω δὲ πολλοὺς οἵτινες, ῥωμαλεώτεροι ὄντες τοῦ Μαυρικίου, ἔστησαν ὁμοῦ ἐν τῷ μέσῳ ὠχρῶ καὶ κεκμηκότεσ καὶ μετὰ τρόμου μετροῦντες τὴν μακρὰν ὁδὸν, ἣν ἔχουσι νὰ διανύσωσιν εἰσέτι. Ἀληθῶς ἐκεῖνοι δὲν εἶχον παρ' αὐτοῖς ἄγγελον στηρίζοντα αὐτοὺς καὶ σπογγίζοντα τὸν ἰδρώτα τοῦ προσώπου των, δεικνύοντα δὲ εἰς αὐτοὺς τὴν συντομωτάτην καὶ ὁμαλωτάτην ὁδὸν, δι' ἧς αἱ πεπτωκυῖαι ψυχαὶ δύνανται ν' ἀνυψωθῶσι πάλιν εἰς τὰς οὐρανιας μονάς.

Τὸ τέλος τοῦ φθινοπώρου ἐπλησίαζεν, ἤρξατο δὲ ἡδὴ ὁ Νοέμβριος ῥιγῶν ὑπὸ τὴν χιονώδη αὐτοῦ χλαμύδα καὶ ἔχων τούς μὲν πόδας ἐν τῷ βορβόρῳ, τὴν δὲ κεφαλὴν ἐν ταῖς νεφέλαις. Ὅπως ἐννοήσῃ τις τὸ ζοφερὸν τῆς ὥρας ταύτης τοῦ ἔτους, πρέπει νὰ εἶναι μόνος ἐν Παισιόσις πτώχῳ καὶ ἄνευ οικογενείας, ν' ἀναγκάζεται δὲ νὰ ἐξέρχεται ἵνα τρώγῃ, καὶ ἐπιστρέφων νὰ εὐρίσκη τὴν ἐρημίαν καθημένην παρὰ τὴν πενιχρὰν αὐτοῦ ἐστίαν. Ἀναγνωρίσας τὴν τέχνην τῆς Ὁρσολας περὶ τὴν μαγειρικὴν, πρὸς δὲ καὶ ἀναγκάζόμενος ὑπὸ τοῦ χειμῶνος νὰ στέρηγῃ τὸν οικογενειακὸν βίον, ὁ Μαυρίκιος εἶχε τέλος ἀποφασίσει νὰ δειπνῇ τακτικῶς μετὰ τῆς ἐξαδέλ-

φης του, λησιμονήσας ὁμοῦ τὰς συγκινήσεις τῆς ἐορτῆς του, δυσκόλως ἔφερε τὸν τοιοῦτον βίον. Ἄλλ' ὅτε ὁ βορρᾶς ἐσύριζε καὶ ἡ χιὼν κατέπιπτε πυκνὴ, εὐχαρίστως ἐσκέπτετο ὅτι τὸ δεῖπνόν του τὸν περιέμενεν ἐκεῖ που πλησίον ἐντὸς δωματίου θερμοῦ καὶ καλῶς κεκλεισμένου, ἐνθα δύο μειδιῶσαι μορφαὶ ὑπεδέχοντο αὐτὸν ἐκάστοτε μετὰ χαρᾶς.

Καίτοι λιτόν, τὸ δεῖπνον ἦτο εὐθυμον, ὁ δὲ Μαυρίκιος εἶχε συνήθως τὴν ἐκ τῆς ἐργασίας προσερχομένην φοβερὰν πείναν, ἥτις καθίστα αὐτὸν ἐπιεικῆ πρὸς τὰ παρατιθέμενα φαγητά· ἄλλως τε ἡ Ὁρσολα παρεσκεύαζε συνήθως τὰ ἀρέσκοντα αὐτῷ, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ Μαγδαληνὴ ἀνεπλήρου διὰ τοῦ χαριστάτου πνεύματός της τὴν ἔλλειψιν τῆς περὶ τὴν τράπεζαν πολυτελείας, ὁ δὲ Μαυρίκιος εἶ καὶ δυσκόλως ὑπὸ ποιητικῶν ἰδεῶν γοητευόμενος, ἐθαύμαζεν ὁμοῦ τὴν εὐφυῖαν αὐτῆς καὶ τὴν χάριν, ἥτις εἶχε διαφυγεῖ ἐπὶ τοσοῦτον τὴν προσοχὴν αὐτοῦ. Τὰ πάντα λοιπὸν ἔβαινον κατ' εὐχὴν ἐνόσφ' ἐκάθηντο περὶ τὴν τράπεζαν. Δυστυχῶς ἡ ἐσπέρα ἐφαίνετο εἰς ἄκρον μακρὰ, οὐχὶ εἰς τὴν Ὁρσολαν ἢ εἰς τὴν Μαγδαληνὴν, ἀλλ' εἰς τὸν Μαυρίκιον, οὐδεμίαν ἔχοντα ἀσχολίαν. Ἄξιον παρατηρήσεως εἶναι ὅτι αἱ γυναῖκες πάντοτε καταγίνονται περὶ τι, ἐνῶ οἱ ἄνδρες μένουσιν ἄργοι, ἀποῦ παύσωσιν ἐργαζόμενοι σπουδαίως. Καθήμενα παρὰ τὴν λυχνίαν ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ Ὁρσολα ἐρῶντες καὶ ἔπλεκον, ὁ δὲ Μαυρίκιος περιεφέρετο ἐν τῷ δωματίῳ, παρετῆρει τὰ ἐργόχειρα, ἐκάθητο, ἠγείρετο καὶ ἐκάθητο πάλιν. Μεταξὺ καὶ αὐτῶν τῶν εὐφυστάτων ἀνθρώπων, τὰ ἀντικείμενα τῆς συνομιλίας δὲν εἶναι ἀνεξάντλητα, ἐννοῶ δὲ διατί οἱ ἄνδρες ἐπενόησαν τὸ χαρτοπαίγιον, ἵνα μὴ ἀναγκάζωνται νὰ ὁμιλῶσιν ὅταν εἶναι μόνου. Ἀφ' ἧς ἡμέρας εἶχεν εἰσελθεῖ εἰς τὸ δωμάτιον τῆς ἐξαδέλφης του ὅπως ὕβριση αὐτὴν, ὁ Μαυρίκιος ἦτο ἠπιώτερος εἰς τοὺς λόγους του καὶ προσεκτικώτερος, παλλάκις δ' ἀνεχαίτισε τὴν ἐπὶ τῶν χειλέων του λαιδωρίαν. Ἄλλ' ὁμοῦ, καίτοι προσπαθῶν νὰ δαμάσῃ καὶ νικήσῃ ἑαυτὸν, σπανίως ἀπεσύρετο χωρὶς νὰ εἴπῃ λέξιν τινὰ πικρὰν ἢ προσβλητικὴν. Βεβαιότερα οὔσα τῆς ἐπιβροῆς αὐτῆς, ἡ Μαγδαληνὴ ἀντὶ νὰ κύπτῃ τὴν κεφαλὴν ὡς ἄλλοτε, ἀπεκρίνετο μετὰ γλυκειᾶς σταθερότητος ἐν τῇ θεληκτικῷ ἐκείνῃ γλώσσῃ, ἣν μετέρχεται ἡ φρόνησις, ὅταν συνοδεύεται ὑπὸ τῆς πραότητος καὶ τῆς χάριτος. Ἐκ διαλειμμάτων δὲ ἡ Ὁρσολα ἔλεγε καὶ αὐτὴ μίαν λέξιν. Ὁ Μαυρίκιος ὠργίζετο κατ' ἀρχάς, ἔπειτα δὲ εἰσιώπα, ἐνίοτε δὲ ἐκὼν ἄκων ἐμειδία.

Εἶ καὶ ἡ Μαγδαληνὴ περιεποιεῖτο αὐτὸν μετ' ἀγγελικῆς πραότητος, ἡ ἐσπέρα ἐφαίνετο, ὡς εἶπον, λίαν μακρὰ εἰς τὸν Μαυρίκιον. Παλλάκις ὁ διάλογος διεκόπτετο, δυσκόλως δὲ ἐπα-

νελαμβάνετο. Ἡ νεᾶνις λοιπὸν ὅπως τὸν διασκεδάσῃ, παρεκάλεσε τὸν Μαυρίκιον νὰ ἀναγνώσῃ τι μεγαλοφώνως, ἀλλὰ κατὰ τῆς προτάσεως ταύτης ὁ Μαυρίκιος ἐξανάστη. Ἐν τῷ ὀκνηρῷ καὶ ἀσώτῳ αὐτοῦ βίῳ σπανίως εἶχεν ἀνοίξει βιβλίον, ἀσχολούμενος δὲ περὶ τοὺς ἵππους καὶ τὰς ἀμάξας καὶ τὰ ἐπιπλα, οὐδὲ ὅπως εἶχε σκεφθῆ νὰ θρέψῃ διὰ τῆς ἀναγνώσεως τὴν φαντασίαν αὐτοῦ ἢ τὴν διάνειαν. Ἄλλ' ἡ Μαγδαληνὴ ἄπαξ ἀποτυχούσα δὲν ἀπεθαρρύνθη. Ἐσπέραν τινὰ ἐνεχείρισεν εἰς τὸν ἐξαδέλφον της ἐν τῶν χαριστέρων ἔργων τῆς ἀγγλικῆς φιλολογίας, τὸν Ἐφημέριον τοῦ Βακεφίελδ. Γνωστὸν εἶναι μετὰ πόσης λεπτότητος καὶ συγκινητικῆς ἀπλότητος ὁ Γόλδσμιθ περιγράφει ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ τὰς ἡδονὰς καὶ τὰς θλίψεις τοῦ οικογενειακοῦ βίου. Ὁ Μαυρίκιος ἀπεποιεῖτο μετὰ δυσθυμίας ν' ἀναγνώσῃ τὰς πρώτας σελίδας, ἡρώτα δὲ τὴν ἐξαδέλφην του ἐὰν ἐθεώρει αὐτὸν ὡς παιδίον, τὸ ὁποῖον διασκεδάσει τις διὰ μύθων. Ἡ Μαγδαληνὴ ἐπέμενεν, ὁ δὲ Μαυρίκιος ἐξ ἀνυπομονησίας μᾶλλον ἢ ἐκ φιλοφροσύνης κινούμενος, καὶ ὅπως ἀπαλλαγῇ ὀχληρῶν παρακλήσεων, ἤρξατο τῆς ἀναγνώσεως τοῦ θαυμασίου διηγήματος. Ἡ περιγραφή τῶν ἐν αὐτῷ προσώπων, ὁ τρόπος δι' οὗ παρουσιάζονται εἰς τὸν ἀναγνώστην, ἡ τέχνη μεθ' ἧς καὶ τὸ ἐλάχιστον συμβᾶν ἀνεπιτηδεύτως συνδέεται μετὰ τῆς ὅλης πλοκῆς ἔχει τοσοῦτον τὸ ἐπαγωγόν, ὥστε δυσκόλως ἀφίνει τις τὸ βιβλίον πρὶν ἢ ἀπαπερατώσῃ αὐτό. Ὁ Μαυρίκιος καίτοι ἐπιδεικνύων περιφρόνησιν πρὸς τὰ παραμύθια, ὡς ἔλεγε, δὲν ἀντέστη εἰς τὸ γόητρον τοῦ οικογενειακοῦ τούτου ποιήματος. Αἱ μετὰ τῆς Μαγδαληνῆς καθ' ἡμέραν συνδιαλέξεις του εἶχον ἡδὴ κάμψαι τὴν ψυχὴν του καὶ προετοιμάσει αὐτὴν ἵνα δεχθῆ καὶ γονιμοποιήσῃ τὸ τοιοῦτον πολυτιμον σπέρμα. Βλέπων εἰς ποίας δοκιμασίας ὑπόκεινται καὶ αὐτοὶ οἱ ταπεινότατοι τῶν ἀνθρώπων, κατενόησεν ὅτι καὶ ἐν τῇ κατωτάτῃ θέσει εὐρίσκονται μεγάλα ἀρεταὶ καὶ ἡρωικὴ αὐταπάνοησις. Περιείνων τὸ βιβλίον, νύχαρίστησε τὴν ἐξαδέλφην του δι' ἣν εἶχε προμηθεύσει αὐτῷ ἡδονὴν, ἐκτοτε δὲ δὲν ἀνέστη πλέον εἰς τὰς παρακλήσεις τῆς Μαγδαληνῆς. Ἐκπλησσομένου ἐπὶ τῇ τέρψει ἦν ἐκ τῆς ἀναγνώσεως ἀπέλαυεν, ἐθαύμαζε καθ' ἑαυτὸν τὴν σύνεσιν τῆς Μαγδαληνῆς, καὶ ὑπ' αὐτῆς ὀδηγούμενος ἀνεπαισθητῶς ἐβαλτιούτο. Ἀποῦ ἐκλείει τὸ βιβλίον, ἀντήλασον συνήθως τὰς σκέψεις των καὶ τὰς ἐντυπώσεις των, μετεῖχε δὲ καὶ ἡ Ὁρσολα τῆς συζητήσεως, καὶ οὕτως ἡ ἐσπέρα λεληθότως παρήρξατο.

Ὁ Πέτρος Μαρσῶ καὶ ἡ σύζυγός του διήρχοντο ἐνίοτε τὴν ἐσπέραν παρὰ τῇ Μαγδαληνῇ, ἥτις ἠγάπα εἰλικρινῶς τοὺς ἀγαθοὺς τούτους ἀνθρώπους, θεωρούσα ἐνδομύχως τὸν Μαρσῶ ὡς τὸ

ὄργανον, δι' οὗ ἡ θεῖα Πρόνοια εἶχεν ἐκτελέσει τὴν ἀναμόρφωσιν τοῦ Μαυρικίου, ὅστις ἄνευ αὐτοῦ ἤθελεν ἐπὶ πολὺ ἔτι περιμεινέει εὐκαιρίαν ὅπως ἐπιχειρήσῃ ἐργασίαν τινὰ. Ἀφ' ἑτέρου ὁ τεχνίτης δὲν ἐλησπόνει ὅτι εἰς τὴν μεσολάβησιν τῆς Μαγδαληνῆς ὄφειλε τὴν βοήθειαν τοῦ Μαυρικίου, ἧς ἐνεκα ἠσθάνετο ἄκρον εὐγνωμοσύνην. Καίτοι συνειθίσαντες τοὺς τρόπους του καὶ ἀγαπῶντες αὐτὸν, τὸν ἐφοβοῦντο ὀλίγον, ἀλλὰ πρὸς τὴν Μαγδαληνὴν εἶχον ἀληθῆ λατρείαν. Κάλλιστα κατενόουν ὅτι ὁ Μαυρίκιος καὶ ἡ Μαγδαληνὴ, οὗς ἐνόμιζον ἀδελφὸν καὶ ἀδελφὴν, δὲν ἦσαν εἰς τὴν πρόπουσαν αὐτοῖς θέσιν, μετὰ τῆς ἐμφύτου δὲ λεπτότητος ἦν δὲν διδίδε ἡ ἀνατροφή, ἐπαδεικνυον εἰς τὰς πρὸς αὐτοὺς σχέσεις τὸν σεβασμὸν, ὅστις κατ' οὐδὲν ἡλᾶττου τὴν εἰλικρινὴ αὐτῶν ἀγάπην. Ἐρχοντο συνήθως τὴν ἐσπέραν, ὅτε τὰ τέκνα των ἐκοιμῶντο, σπανίως δὲ κατὰ παράκλησιν τῆς Μαγδαληνῆς ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν τὰ παιδιά. Ὁ Μαυρίκιος ἐξανάστη κατ' ἀρχάς κατὰ τῆς εἰσβολῆς αὐτῶν ἐκ τοῦ ἀριστοκρατικοῦ αἵματός του τὴν ὑπερηφάνειαν μόνην καὶ τὴν ὀκνηρίαν εἶχε διατηρήσει ὁ δυστυχῆς. Ἡμέραν τινὰ ἀνέφερεν αὐτοὺς μετὰ περιφρονησεως ἐνώπιον τῆς ἐξαδέλφης του. Ἡ Μαγδαληνὴ συνειδυῖα τὴν ὀσημέραι αὐξάνουσαν ἐπιβροχὴν αὐτῆς, τὸν ἠτένισε πρῶτον ἡδὴ μετ' αὐστηρότητος. «Εἶσαι ἀγνώμων, τῷ εἶπε· καὶ ἂν δὲν σοὶ εἶχε διευκολύνει τὴν ἐργασίαν ὁ Μαρσῶ, πάλιν ὄφειλες νὰ θεωρῆς τιμὴν σου νὰ ἔχῃς φίλον ἄνδρα, ὅστις ἐκλείσει τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ πατρὸς του, τώρα δὲ τρέφει τὴν γυναῖκά του καὶ τὰ τέκνα του». Ταῦτα ἀκούων ὁ Μαυρίκιος ἤθελεν ἄλλοτε ὀργισθῆ, ἀλλὰ τώρα ὁμοῦ ἠρρυθρίασε καὶ εἰσιώπησεν.

Ἐσπέραν τινὰ ἄπασα ἡ οικογένεια εἶχε συνελθεῖ. Ἡ Θερεσία (οὕτως ὠνομάζετο ἡ σύζυγος τοῦ Μαρσῶ), εἶχε φέροι τὸ ἐργόχειρόν της, καὶ αἱ τρεῖς γυναῖκες ἐργάζοντο παρὰ τῇ λυχνίᾳ συνομιλοῦσαι χαμηλῇ τῇ φωνῇ. Βήματά τινα ἀπωτέρω ἐκάθητο ὁ Μαρσῶ παρατηρῶν αὐτὰς μετὰ τῆς εὐμενοῦς ἐκφράσεως τῆς ἡρεμούσης ῥώμης. Ἐνίοτε ἡ Θερεσία, χωρὶς ν' ἀφήσῃ τὸ κέντημά της, ὕψωνε πρὸς αὐτὸν μειδιῶσα τοὺς ὀφθαλμοὺς, τότε δὲ γλυκεῖα χερὰ διέλαμπεν ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ νέου τεχνίτου. Στηριζόμενος ἐπὶ τῆς τραπέζης, ὁ Μαυρίκιος ἐφυλλολόγει βιβλίον, τοῦ ὁποῖου ἡ ἐκλογὴ ἤθελε μεγάλως ἐκπλήξει τὴν Μαγδαληνὴν, ἐὰν ἠδύνατο νὰ μαντεύσῃ τὸ ἐν αὐτῷ περιεχόμενον δηλητήριον. Εἶχε λάθει τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ὅψιν ἀγγέλου ἐπανάστατος καὶ θριαμβεύοντος ἐν τῇ καίᾳ, ἐνέβαλε δὲ εἰς φροντίδας τὴν Μαγδαληνὴν. Μετὰ τῆς συνήθους αὐτῆς ἀξυδερκείας ἡ νεᾶνις εἶδεν εὐθὺς ὅτι τὸ βιβλίον ἐκεῖνο ἐπισχολεῖ αὐτὸν ἐντελῶς. Περιερίαν αἰσθανομένη καὶ ἀνησυχίαν,

παρεκάλεσε τὸν Μαυρίκιον νὰ τὸ ἀναγνώσῃ, οὗτος δὲ ὑπέκρινε προθύμως.

Ἦτο ἐκ τῶν μυθιστορημάτων ἐκείνων, τὰ ὅποια πολυάριθμα ὄντα πρὸ δεκαπέντε ἐτῶν, γίνονται εὐτυχῶς ὁσμέραι σπανιότερα, ἐν οἷς δὲ μετ' ἀναιδείας καὶ δὴ καὶ περιφρονήσεως γίνεται λόγος περὶ τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς οἰκογενείας, ἐνῶ ἀπεναντίας τὸ πάθος ὑμνεῖται καὶ περιγράφεται ὡς θεία ἐντολή. Ἐν τῷ μυθιστορηματι τούτῳ, ὡς ἐν τοσοῦτοις ἄλλοις τῆς αὐτῆς ἐποχῆς, ὁ ἥρωας ἀφοῦ κατεπάτησε τὰς γελοίας προλήψεις τὰς καταρτιζούσας τὴν καλὴν ἀνατροφήν, ἀφοῦ ἔλαβεν ἐνώπιον τῆς κοινωνίας θέσιν Αἰάντος ὑβρίζοντος τοῦ θεοῦ, ἢ μᾶλλον Σόλωνος ἀξιούντος ν' ἀνακαινίσῃ αὐτὴν διὰ τοῦ παραδείγματος τοῦ ἰδίου βίου, ἀφοῦ κατεπολέμησε σφοδρῶς τοὺς κειμένους νόμους, ἀπειθαρχήσεν ἐπὶ τέλους καὶ ἐτρέπετο εἰς φυγὴν. Οὐδεμίαν ἔχων περὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ περὶ τῶν πραγμάτων ἐλπίδα, δυσανασχέτων δὲ κατὰ κοινωνίας διεσθαρμένης, ἦτις ἀπεποιεῖτο ν' ἀποδεχθῆ τὰ νομοθετήματα αὐτοῦ καὶ τὰ μαντεῖα τῆς εὐφυίας του, κατέφραγεν ἵνα τιμωρήσῃ αὐτὴν εἰς τὴν αὐτοκτονίαν, ὡς τὸ ἔσχατον, τὸ μόνον ἐπὶ τῆς γῆς καταφύγιον τῶν γενναίων ψυχῶν. Ἄλλ' ὁμως μὴ θέλων νὰ ὁμολογήσῃ τὴν ἡττάν του, προσεπάθει νὰ τὴν κρύψῃ ἐξυβρίζων θεοὺς τε καὶ ἀνθρώπους. Τὰ πράγματα ταῦτα, τὰ ὅποια δολιχῶς γενεὰ ἐθαύμασαν, ἦσαν γεγραμμένα δι' ὕφους κενοῦ καὶ πομπῶδους. Ὁ Μαυρίκιος εὕρισκον ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ τὴν πιστὴν εἰκόνα τῶν ἄλλοτε σκέψεών του, ἃς ἠδύνατο νὰ διεγείρῃ καίτοι κοιμωμένος ἢ ἐλαχίστη πνοή. Ἐνῶ ἀνεγίνωσκε, τὸ βλέμμα του ἐγένετο ζοφρὸν καὶ ἀγριωπὸν, ἢ δὲ φωνὴ του ἀπειλητικὴ καὶ βροντώδης εἶχε ταῦτίσει ἑαυτὸν ἐπὶ τοσοῦτον μετὰ τοῦ ἥρωος, οὗ ἀνεγίνωσκε τὰς βλασφημίας, ὡς ἐμίλει ἀντ' αὐτοῦ. Ὁ κακὸς αὐτοῦ δαίμων τὸν κατεῖχε καὶ πάλιν ὄλον. Ἡ Μαγδαληνὴ τὸν ἤκουε ῥιγοῦσα, ἢ Ὁρησεία μετ' ἐκπλήξεως, ἢ δὲ Ὁρσολα μετ' ὕφους ἀστείου καὶ ὁ Πέτρος Μαρσῶ μετ' ἀφελοῦς εἰρωνείας. Ἀφοῦ ἔπαυσε ἀναγινώσκων, ὁ Μαυρίκιος ἐρρίψε τὸ βιβλίον ἐπὶ τῆς τραπέζης, καὶ ἔστρεψε τὰ βλέμματά του πρὸς τοὺς ἀκρατάς του θριαμβευτικῶς καὶ περιέργως ὡς ἐξετάζων τὰς ἐντυπώσεις των.

— Τί ἀνοησίαις εἶναι αὐταῖς; εἶπεν ἡ Ὁρσολα, ποῖος εἶναι αὐτὸς ὁ παλῆγάθρωπος, ὁ ὁποῖος θέλει νὰ κυβερνήσῃ τὸν κόσμον καὶ δὲν ἡμπορεῖ νὰ κυβερνήσῃ τὸν ἑαυτὸν του;

— Κύριε, εἶπεν ὁ Πέτρος Μαρσῶ, ἄθλιος εἶναι ὅπωςδῆποτε ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος φρονεῖ ὅτι δὲν ἔχει τίποτε νὰ κάμῃ παρὰ ν' αὐτοκτονήσῃ. Οἱ ἄνθρωποι οἱ ἔχοντες ἀξίαν τινὰ εὐοίσκουσι καὶ ἐργασίαν, ἀρκεῖ νὰ ἐκλέγωσιν αὐτὴν κατὰ δύναμιν. Ἐγὼ οὐδὲν εἶμαι ἢ ἀπλοῦς ἐογάτης, ἀλλ'

ἐκτιμῶ τὴν ἐργασίαν τῶν χειρῶν μου πολὺ καλλίτερον τῶν πομπῶδων φράσεων τοῦ πληκτικοῦ τούτου βιβλίου.

Ἡ Ὁρησεία ὁμολόγησεν ἀφελῶς ὅτι οὐδὲν ἐνόησεν, ἢ δὲ Μαγδαληνὴ ἐσιώπα καὶ ἐπεκρότει ἐνδομύχως εἰς τοὺς λόγους τῆς Ὁρσολας, τοῦ Μαρσῶ καὶ τῆς Ὁρησείας. Ἐκθαμβος ἐπὶ τῇ παραδόξῳ ἀποτυχίᾳ τῆς ἀναγνώσεώς του, ὁ Μαυρίκιος λαβὼν τὸν πῖλόν του ἐξῆλθεν.

Ἡ ἔσπερα ὁμως αὐτῆ δὲν ἀπέβη ἀλυσιτελής ἀφοῦ ἐξεθύμανεν, ἀφοῦ ἀπεκάλεσεν ἀνοήτους τὴν Ὁρσολαν, τὴν Ὁρησίαν καὶ τὸν Μαρσῶ, ἀφοῦ ἐξήντησε κατ' αὐτῶν ὅλα τὰ δυνατὰ ἐπιθετα, ἠναγκάσθη ἐκὼν ἄκων ν' ἀναγνώσῃ ὅτι εἶχον ἀναλάβει τὴν ὑπεράσπισιν τῆς ὀρθοφροσύνης. Ἄλλως τε καὶ συναναστρεφόμενος συχνότερον τὸν Μαρσῶ καὶ τὴν σύζυγόν του, καὶ βλέπων τὴν εὐδαιμονίαν αὐτῶν καὶ τὴν εἰρήνην, τοὺς ἠγάπησεν, ὡς ἠγάπησεν ἐπίσης καὶ τὰ παιδιά, τὰ ὅποια κατ' ἀρχὰς τὸν ἠνώχλων ἐλάμβανεν αὐτὰ ἐνίοτε ἐπὶ τῶν γονάτων του, θωπεύων δὲ καὶ καταφιλῶν αὐτὰ προεμάντευσέ πως τὰς ἡδονὰς τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου.

Οὕτως ὁ νεανίας ἀνήρχετο τὰ παρασύραντα αὐτὸν βορβορώδη ὕδατα, ἐπλησίαζε τὴν ἀκτὴν, ἀπετίνασσε τὸν βόρβορον ἀπὸ τῶν ποδῶν του καὶ ἀνυψοῦτο εἰς τὰς αἰθρίας χώρας.

Ὁ ἐρογατικὸς οὗτος καὶ ἡσυχος βίος εἶχε τὰς διασκεδάσεις αὐτοῦ καὶ τὰς τέρψεις. Ὁ Μαυρίκιος καὶ ἡ Μαγδαληνὴ ἐροῖτων ἐνίοτε εἰς τὸ θέατρον. Ἐσπέραν τινὰ παρευρίσκοντο εἰς τὸ μελόδραμα τὸν Γουλιέλμον Τέλλιν. Ὁ Μαυρίκιος ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς πολυτελείας του οὐδέποτε εἶχεν ἀκούσει μελόδραμα ἀνευ πλῆξεως, οὐδ' ἐπέτρεπον αὐτῷ οἱ ἐπιπόλαιοι τῶν συντρόφων του λόγοι νὰ αἰσθανθῆ τέρψιν ἐκ τῆς μουσικῆς, τῆς πλουσίας ταύτης καίτοι ἀορίστου μορφῆς τῆς φαντασίας. Οὐδέποτε οἱ φθόγγοι μελωδικῆς φωνῆς εἶχον μεταστῆσαι αὐτὸν εἰς τὰς ἰδανικὰς χώρας τοῦ πάθους καὶ τοῦ βρεμβασμοῦ. Τώρα, καθήμενος πλησίον τῆς Μαγδαληνῆς, μόνος μετ' αὐτῆς, καθότι οὐδεὶς ἐν τῷ περιστατοῦ χίζοντι αὐτοὺς πλῆθει ἔστρεψε πρὸς αὐτὸν βλέμμα φιλικόν, ἤκουε τὸ τελευταῖον ἄσμα τοῦ Ροσσίνι ὡς νέαν τινὰ γλῶσσαν, ἧς πρῶτον ἦδη ἀνεκάλυπτε τὴν σημασίαν. Οἱ πρῶτοι τόνοι τὸν εἶχον ἠδέως συγκινήσει, ἠσθάνθη δὲ μετ' ἐκπλήξεως ἐνθουσιασμὸν καὶ συμπάθειαν πρὸς τὸ ὠραῖον ἔργον τοῦ μουσικοδιδασκάλου. Οἱ λυγμοὶ τοῦ Ἀρνόλδου καθ' ἣν στιγμὴν μανθάνει τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του, ἔφερον εἰς τὸν νοῦν του τὴν ἀνάμνησιν τοῦ ἰδίου πατρὸς ἀποθανόντος χωρὶς ν' ἀσπασθῆ αὐτὸν τὸ τελευταῖον. Ὁ ὄρκος τῶν πρὸς τὴν κοινὴν ἀπελευθέρωσιν συνομωσάντων Ἑλβετῶν διήγειρεν ἐν τῇ καρδίᾳ του τὸν πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἔρωτα. Αἱ ἀγαθαὶ σκέψεις εἶναι πρὸς ἀλλήλας συνδεδεμέναι

οὕτως, ὥστε ἀφοῦ ἀπαξ μία τις αὐτῶν κατακυριεύσῃ ἡμᾶς, καλεῖ τὰς ἀδελφάς της διὰ μυστηριώδους νεύματος, καὶ ἀνοίγει αὐταῖς τὰς πύλας τοῦ βασιλείου της. Ὁ Μαυρίκιος δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ ἐλέγξῃ μετ' αὐστηρότητος ἅμα καὶ λύπης τὸ παρελθὸν αὐτοῦ, ἠρώτησε δ' ἑαυτὸν τί εἶχε πράξει ὑπὲρ τῆς πατρίδος, τί δὲ ὑπὲρ τῆς οἰκογενείας του καὶ ἀντήλλασσε μὲν μετὰ τῆς ἐξαδέλφης του σπανίους λόγους, ἀλλ' ἐκ τῆς φωνῆς του καὶ τοῦ ἀφηρημένου βλέμματός του ἡ Μαγδαληνὴ ἐνόησεν ὅτι ὁ νοῦς του ἦτο ἀλλαγῶν, φοβούμενη δὲ μήπως τὸν ταραξῆ, δὲν ὠμίλησε πλέον.

Ἐπέστρεψαν ἀμφοτέρω ἐν τῇ διαστέρω νυκτὶ συνδιαλεγόμενοι. Ἀκούων τὴν Μαγδαληνὴν ὁ Μαυρίκιος ἀνεκάλυπτε νέας πηγὰς θαυμασμοῦ, αἱ ὁποῖαι εἶχον διαφύγει τὴν προσοχὴν του. Ἐπανυρόμενος εἰς τὴν οἰκίαν ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἐντυπώσεως, ἣν εἶχε προξένει αὐτῷ ἡ παρῶστασις, δὲν ἀπεσῶρη ὡς συνήθως εἰς τὸ δωμάτιόν του, ἀλλ' ἀνοίξας τὸ παράθυρον, ἔμεινε ἐπὶ τινὰς στιγμὰς θεωρῶν τὸν οὐρανόν, οὗ ἡ αἰθρία ἐπλήρου ἦδη τὴν καρδίαν αὐτοῦ. Μετὰ ταῦτα δ' ἐκάθησε πλησίον τῆς Μαγδαληνῆς, ἣτις παρεκάλεσεν αὐτὸν ν' ἀναγνώσῃ τὸν Γουλιέλμον Τέλλιν τοῦ Σχίλλερ. Ὑπήκουσε δὲ μετὰ χαρᾶς, καὶ ἀφοῦ ἀνέγνωσε σελίδας τινὰς, ἡ φωνὴ του ὡς ἐκ θαύματος μεταβλήθησα, ἔγεινε κατανυκτικὴ, ἢ δὲ Μαγδαληνὴ μετ' εὐφροσύνης ἤκουεν αὐτὴν. Ἐνόσω προύχρει ἐν τῇ διηγήσει τῆς θαυμασίας ἀπελευθερώσεως λαοῦ ὄλου, ἐφαίνετο ὡσεὶ μεταβάλλον μορφήν. Γλυκεῖα λάμψις ἐφώτιζε τὸ μέτωπόν του, οὐρανία δὲ ἐλπίς ἐνεψύχου τὸ βλέμμα του. Ὁ παλαιὸς ἄνθρωπος ἐξηφανίζετο, ἢ δὲ Μαγδαληνὴ ἔβλεπε μετὰ χαρᾶς τὸν ἐνώπιόν της ἱστάμενον νέον ἄνθρωπον. Ἡ ἔσπερα αὐτῆ ὑπῆρξε γόνιμος.

Κατανοῶν τὴν ἔκτασιν τῶν καθηκόντων του, ὁ Μαυρίκιος δὲν ὑπερεξέτιμησε τὰς δυνάμεις του, καθότι ἡ Μαγδαληνὴ ὅτε μὲν παρώτρυνε ὅτε δὲ ἀνεχαίτιζεν αὐτὸν δὲν ἐξέτιμησε λοιπὸν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἀξίαν. Πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων νομίζουσιν ὅτι κέλονται νὰ διευθύνωσι τὸ κράτος. Ὁ Μαυρίκιος, ὀρθῶς σκεπτόμενος, δὲν ἠθέλησε ν' αὐξήσῃ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν, ἔμεινε δὲ φρονίμως ἐν τῇ θέσει του, συνειδῶς ὅτι οὐ παντὸς τὸ διευθύνειν τὰ πράγματα τῆς πολιτείας, ἀλλ' ὅτι πᾶς τις ἔχει καθήκον νὰ ἐνδιαφέρεται περὶ αὐτά. Ἐκτοτε παρηκολούθησε μετὰ διακκοῦς μεριμνῆς τὴν πορείαν τῶν πραγμάτων, καὶ δὲν ἔμεινε ἀναίσθητος πρὸς τὰ αἰσθήματα τῆς τιμῆς καὶ τῆς δόξης, τὰ ὅποια ἄλλοτε ἐχλεύαζε.

Διὰ τῆς ἐργασίας του ὁ Μαυρίκιος ἀπελάμβανεν ἠδὴ τὰ πρὸς τὸ εὖ ζῆν. Ἡ Μαγδαληνὴ ἐν εὐτυχαστέροις καιροῖς εἶχε μάθει τὴν μουσικὴν καὶ ἦδε καλῶς. Ὁ Μαυρίκιος δὲν τὸ ἐλησμόνησεν, ὅπως δὲ εὐχαριστήσῃ τὴν ἐξαδέλφην του

διὰ τὰς περιποιήσεις της καὶ ἐκφράσῃ τὴν εὐγνωμοσύνην του ἐπὶ τῇ ἀγγελικῇ ὑπομονῇ, μεθ' ἧς εἶχεν ὑποστῆ τὸν θυμὸν του καὶ τὴν σκληρότητά του, τῇ ἐδωρήσατο κλειδοκύμβαλον, τοῦτο δὲ ἔδωκε νέαν ζωὴν εἰς τὰς οἰκογενειακὰς αὐτῶν ἀπηγύρεις. Πολλὰκις ἡ Μαγδαληνὴ συνακάλει περὶ αὐτὴν τὸν Πέτρον Μαρσῶ καὶ τὴν οἰκογενειάν του, οἵτινες τὴν ἤκουον μετὰ μεγίστης τέρψεως, ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ Μαυρίκιος.

Ἐσπέραν τινὰ καθ' ἣν ἦτο μόνος μετ' αὐτῆς, ἡ Μαγδαληνὴ ἐφυλλολόγει τετραδίων μουσικῆς, περιέχον συλλογὴν μελωδιῶν τοῦ Σούβερτ, ἐξέλεξε δὲ ἐξ αὐτῶν μίαν τῶν ὠραιότερων καὶ συγκινητικωτέρων, τὸ Χαῖρε. Τὸ ἀρέσκον μοι μάλιστα ἐν ταῖς μελωδίαις ταύταις, εἶναι ὅτι δὲν ἐπιδέχονται τὴν μετριότητα. Πιστῶς ἐκτελούμεναι μᾶς θέλγουσι καὶ μᾶς κηλοῦσιν, ἀπεναντίας, ἀδόμεναι ἀφωδῆς καὶ μετὰ σχολαστικῆς μόνον ἀκριθείας μᾶς φαίνονται εἰς ἄκρον πληκτικαὶ εἶναι λυθία λίθος, σπανίως ἀπατώσα. Ὁπως μᾶς συγκινήσῃ δὲ τις καὶ μᾶς τέρψῃ ἄδων τὰς μελωδίας τοῦ Σούβερτ, δὲν ἀρκεῖ νὰ γινώσκῃ τὴν μουσικὴν, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἔχῃ ψυχὴν ποιητοῦ. Ἡ Μαγδαληνὴ βαθῶς ἠσθάνετο τὴν θεῖαν αὐτῶν ἀρμονίαν, μεθρημένε δ' ἀνεπιτηδεύτως β, τι ἠσθάνετο, ἀδύνατον δὲ ἦτο ν' ἀκούσῃ τις ἀνευ συγκινήσεως τὴν μελωδικὴν καίτοι μικρὰν αὐτῆς φωνήν. Ἐψαλε τὸ Χαῖρε μετὰ τοσαύτης μελαγχολικῆς χάριτος, ὡστε ὁ Μαυρίκιος συγκινηθεὶς ἔστρεψε πρὸς αὐτὴν τὰ βλέμματά του καὶ εἶδε πρῶτον ἠδὴ ὅτι ἦτο ὠραία δὲν παρεῖχεν, ὡς εἶπον, τύπον τελειότητος εἰς τὴν γλυπτικὴν, ἀλλ' ἡ ὠραία αὐτῆς ψυχὴ διέλαμπεν ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς της, τὰ δὲ μελωδικὰ της χεῖλη εἶχον χάριν, ἣν οὐδεμίαν δύναται νὰ περιγράψῃ λέξις. Μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ὁ Μαυρίκιος δὲν διέκρινε τὴν καλλιπὴν ἀπὸ τῆς ἠδυπαθείας, συγκινητῶν τὸν θαυμασμὸν μετὰ τῶν σαρκικῶν πόνων, ἀλλ' ἐγίνωσκον ἄρα γὰρ τί ἐστὶ θαυμασμός; Νέα ἀσθησις ἐγεννᾶτο ἀφῆνης ἐν αὐτῷ. Ἡτέρισε τὴν Μαγδαληνὴν ἐν ὀρησκευτικῇ σχεδὸν ἐκστάσει, ὡς προσκυνητῆς κλίμων τὸ γόνυ πρὸ τῆς εἰκόνης τῆς Παναγίας.

[Ἐπὶ συνέχῃ]

ΕΛΙΣΑ Σ. ΣΟΤΣΟΓ.

ΟΙ ΚΑΝΝΙΒΑΛΟΙ¹ ΕΝ ΑΦΡΙΚῃ

Ἡ βρωμὴς κρέατος ἀνθρώπινου ὑπὸ ἀνθρώπων ἐθεωρεῖτο ὑπὸ πολλῶν ὡς μῦθος ἢ τούλαχιστον ὡς ἔθος γινόμενον εἰς πολλῶν παρελθόντων ἀφ' ἡμῶν χρόνους. Τούτου αἰτία ἦτο ἡ συνήθεια τῶν περιηγητῶν νὰ υπερβάλλωσι τὰ γεγονότα κατὰ τὰς διηγήσεις των. Ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα ν' ἀπιστήσωμεν καὶ εἰς περιηγητὰς ἀψευδεῖς, αὐτόπτας μάρτυρας τῆς συνήθειας ταύτης, ὅταν μά-

1. Καννίβαλοι ὠνομάσθησαν μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς Ἀμερικῆς φυλῆς τις ἐν αὐτῇ τρώγουσα κρέας ἀνθρώπινον. Ἐκ τούτου καὶ ἡ ἀνθρωποφαγία ὠνομάσθη κ α ν ν ι β α λ ι σ μ ο ς.

λιστα χαίρων οἱ τοῦ παγκοσμίου ἐμπιστοσύνης.

Ἐνταῦθα ἀναφέρει δύο χωρία περὶ ἀνθρωποφάγων φυλῶν ἐν Ἀφρικῇ αὐτοπτῶν μαρτύρων, μὴ καταλείποντα οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν περὶ τῆς ὑπάρξεως καννιβαλισμοῦ.

«Διεξερχόμενος τὴν ὑπὸ τοῦ Pigafetta μεταφράσει τῆς διηγήσεως τοῦ Lopez», γράφει ὁ Huxley ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ «Μαρτυρίαι περὶ τῆς θέσεως τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ φύσει», ἀπὸ τῆς διηγήσεως τόσῳ ἀξιοπαρατήρητον καὶ ἀπροσδόκητον, ἐπικυροῦσαν τὰ ὑπὸ τοῦ Du-Chailu γεγραμμένα πρὸ μίας καὶ ἡμισΐας ἐκατονταετηρίδος, ὥστε δὲν δύναμαι νὰ παρέλω αὐτὴν ἀμνημόνευτον...

Εἰς τὸ πέμπτον κεφάλαιον τοῦ Α' βιβλίου τῆς «Περιγραφῆς τοῦ βορείου μέρους τοῦ βασιλείου Congo καὶ τῶν ὄριων αὐτοῦ» μνημονεύεται λαὸς ζῶν κάτω τοῦ ἰσημερινοῦ δυτικῶς μέγχε τοῦ ἀκρωτηρίου Λοπέζ, οὗτινος ὁ βασιλεὺς καλεῖται Μανιλοάγκο. Αὕτη δὲ πιθανῶς εἶναι ἡ χώρα ἢ οἰκουμένη ὑπὸ τῶν Ὀγκοβάυ καὶ Βακαλάυ. «Πέραν τούτων ζῆ ἕτερος λαὸς, καλούμενος Ἀντσίκαι, ἀγριότητος ἀπίστου» τρώγουσιν ἀλλήλους, δὲν φεῖδονται δὲ οὔτε φίλων οὔτε συγγενῶν».

Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι φέρουσι τόξα, κυκλοῦμενα συνήθως ὑπὸ δορῶν ὄφρων, διατεινόμενα δὲ ὑπὸ σχοίνων ἢ καλάμων. Τὰ βέλη των κατεσκευασμένα ἐκ σκληροῦ ξύλου, εἰσὶ βραχέα καὶ λεπτά, βίπτονται δὲ μετὰ μεγάλης ταχύτητος. Ἐχουσι σιδηρᾶς ἀξίνες, ὧν οἱ σταίλοισι κυκλοῦνται ὑπὸ δορῶν ὄφρων, καὶ ξίφη μετὰ κολοῶν ἐν τῆς αὐτῆς ὕλης. Ὡς ἀσπίδας μεταχειρίζονται δέρματα ἐλεφάντων. Νέοι ὄντες τέμνουσι τὸ δέρμα των, ὅπως γεννηθῶσιν οὐλαί. «Τὰ κρεωπωλεῖά των εἰσὶ πλήρη κρέατος ἀνθρωπίνου ἀντὶ τοῦ βοείου ἢ προβαίου, διότι τρώγουσι τοὺς ἐχθροὺς ὅσους ζωγράφουσιν ἐν τῇ μάχῃ. Παχύνουσι δὲ, φρονέουσι καὶ κατατρώγουσι καὶ τοὺς αἰχμαλώτους των, ὅταν δὲν προσδοκῶσιν πολὺ τὸ ἀπ' αὐτῶν κέρδος. Πλὴν δὲ τούτου ἐνίοτε παρέχουσιν ἑαυτοὺς εἰς τροφὴν ἄλλων, βαρυνόμενοι τὴν ζωὴν, ἢ δόξης ἐνεκα, θεωροῦντες ὡς ἔργον μέγα καὶ ὡς δειγμα εὐγενοῦς ψυχῆς τὸ περιφρονεῖν τῆς ζωῆς».

Ἐπάρχουσι βεβαίως καὶ ἀλλαχοῦ Καννιβαλοῖ, ὅσον ἐν ταῖς ἀνατολικαῖς Ἰνδίαῖς, τῇ Βραζιλίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ, ἀλλ' οὐδαμοῦ ὁμοιάζουσι πρὸς τούτους· διότι οἱ ἄλλοι τρώγουσι τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν μόνον, οὗτοι δὲ καὶ τοὺς ἰδίους αὐτῶν ἐξ αἵματος συγγενεῖς.

Ἡ εἰδήσις τοῦ Du-Chailu περὶ τῶν Φανσίων (Fans) συμφωνεῖ παραδόξως ἐφ' ὅσων διηγεῖται ὁ Lopez περὶ τῶν Ἀντσίκων... Ὁμιλεῖ δηλαδὴ καὶ οὗτος περὶ τῶν μικρῶν αὐτῶν τόξων καὶ τῶν βελῶν, περὶ τῶν ἀξίνων καὶ τῶν μαχαίρων, καίτινες τεχνικῶς φέρουσι κολοῦς ἐκ

δορῶν ὄφρων». Ποικίλλουσι στίζοντες τὸ σῶμα εἴπερ τινες καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν φυλῶν ἃς ἀπὸ τῆς βορείως τῆ ἰσημερινῆ. Πισίγνωστον δὲ εἶναι τί διηγείται ὁ Du-Chailu περὶ τοῦ καννιβαλισμοῦ των... Ἀμέσως μετὰ τοῦτο ἀπὸ τῆς ἡμᾶς γυνή τις διαλύσασα πᾶσαν ἀμφιβολίαν. Ἐκράτει τεμάχιον ἀνθρωπίνου σκέλους, ὅπως ὅταν ἡμεῖς ἐρχόμεθα ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς κομίζοντες ἐκεῖθεν ἐφθόν κρέας ἢ βιφστέκιον».

Καὶ ταῦτα μὲν ἀναφέρει ὁ Pigafetta ἐν ἔτει 1598. Ἴδου δὲ παραθέτομεν ἐνταῦθα καὶ χωρίον τι τοῦ ἀψευδοῦς καὶ ἀτρομήτου Στάνλεϋ ἐκ τῆς τελευταίας αὐτοῦ περιηγήσεως πρὸς ἀνεύρεσιν τῶν πηγῶν τοῦ Νεῖλου ἐν ἔτει 1876.

«Κατὰ τὴν 17 Νοεμβρίου, διηγείται ὁ Στάνλεϋ, διήλθομεν ὁδοιποροῦντες διὰ σειρᾶς λόφων ὑψηλῶν, χωριζομένων ἀπ' ἀλλήλων διὰ βαθυτάτων καὶ σκοτεινοτάτων χαράδρων, δι' ὧν ἔρρεον πρὸς δυσμᾶς δικυγῆ ὕδατα. Μετὰ πορείαν 11 μιλίων διὰ τῶν καθύγρων καὶ ἐτι ἀποσταζόντων ψεκᾶδας δαδῶν φθάνομεν εἰς Καμπουντζύ (περιοχὴν τοῦ Οὐδίνζα), ἐνθα οἰκοῦσιν οἱ γνήσιοι αὐτόχθονες τῆς ὄρεινης ταύτης χώρας.

Ἡ κόμη Καμπουντζύ ἔχει ἔκτασιν 500 περῖπου ὠκεθῶν, σχηματίζεται δὲ ἀπὸ ὁδοῦ 30 ποδῶν πλατείας, ἐχούσης ἑκατέρωθεν εὐθὺ τι συμμετρικὸν καὶ πλατὺ οἰκίῶν τετράγωνον, ὧν αἱ στέγαι προσέχουσι. Τῆς αὐτῆς κατασκευῆς εἰσὶ καὶ ἄλλαι τινες γειτονικαὶ κῶμαι.

Τὸ ἰδιόζων ὅπερ κυρίως εὔρον ἐν τῇ κόμῃ ταύτῃ ἦσαν δύο σειραὶ κρανίων, αἵτινες εὐρίσκοντο ἐν σειρᾷ δι' ὅλου τοῦ μήκους τῆς κόμης 40 πόδας μακρὰν τῶν οἰκιῶν, ἐμβεβυθισμέναι δύο περίπου δακτύλους ἐντὸς τῆς γῆς, προβάλλουσαι τὰ ὑπόλευκα ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ ἀπαυγάζοντα ἡμισφαίρια αὐτῶν. Τοιαῦται κεφαλαὶ ἦσαν 186 ἐν τῇ μιᾷ ταύτῃ κόμῃ. Αἱ κεφαλαὶ αὗται μοι ἐφάνησαν ὡς ἀνθρώπινοι, καίπερ τὰ ὀπίσθια πολλῶν κρανίων ἐδείκνυον ἑκτακτον προβολήν, ἐνίων δὲ τὰ πλάγια καὶ οἱ τοῖχοι τοῦ μετώπου ἦσαν λίαν ὑψηλοὶ καὶ διευθυνομένοι πρὸς τὰ ὀπίσω. Ἄλλ' αἱ ῥαφαὶ καὶ ἡ γενικὴ ἀποψὶς τῶν πλείστων ἐκ τῶν κεφαλῶν ἦσαν τόσῳ ὅμοια πρὸς ὅ,τι ἐν τῇ φαντασίᾳ μου ἐθεώρου ὡς ἀνθρώπινον κρανίον, ὥστε ἠρώτησα μετ' ἡθους ἀδιαφόρου τοὺς ὁδηγούς μου καὶ τοὺς ἄραβας τί ἦσαν τὰ κρανία ἐκεῖνα. Οὗτοι ἀπῆντησαν «Σόκος» (χμπααντζή).

«Βεβαίως», ἀπῆντησαν πάντες.

«Φέρατέ μοι εὐθὺς τὸν ἀρχηγὸν τοῦ Καμπουντζύ».

«Ὅτε ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Καμπουντζύ, ὑψηλός, ῥωμαλέος, μεσόκοπος ἀνὴρ, ἐφάνη, ἠρώτησα αὐτόν·

«Φίλε μου, τί πράγματα εἶνε αὐτὰ διὰ τῶν ὀπίσθων σαλίζεστε τοὺς δρόμους τοῦ χωρίου σας»;

«Νυάμα» (κρέας), ἀπῆντησεν αὐτός.

«Νυάμα! νυάμα; καὶ ἀπὸ τί;»

«Νυάμα ἀπὸ τὸ δάσος».

«Ἀπὸ τὸ δάσος! Τί πρᾶγμα εἶνε αὐτὸ τὸ νυάμα ἀπὸ τὸ δάσος»;

«Ἐχει τὸ μέγεθος τοῦ παιδὸς τούτου», εἶπε δεικνύον Μαθρούκη τὸν ὄπλοφόρον μου, ὅστις ἔχει ἀνάστημα 4' 10". «Περιπατεῖ ὡς ἀνθρώπος καὶ περιφέρεται κρατῶν ῥάβδον δι' ἧς κτυπᾷ τὰ δένδρα τῶν δασῶν, παράγει δὲ καὶ φρικώδη θόρυβον. Ὁ νυάμας τρώγει τὰς βανάνας μας, ἡμεῖς δὲ διώκομεν αὐτόν, φρονέομεν καὶ τρώγομεν.

«Εἶνε καλοὶ εἰς τὴν γεῦσιν; ἠρώτησα ἐγώ. Οὗτος ἐγέλασε καὶ ἀπῆντησεν ὅτι ἦσαν ἐξαιρετοί.

«Ἐὰν εἴγετε ἕνα θά τὸν ἐτρώγατε»;

«Χωρὶς ἄλλο. Ἀποφεύγει ὁ ἀνθρώπος τὸ κρέας»;

«Καλὰ, ἰδού. Σοὶ δίδω ἑκατὸν καυρὶς. Συναζάτε τοὺς ἀνθρώπους σας, συλλάβετε ἕνα καὶ φέρετέ τον ἐδῶ ζῶντα ἢ νεκρόν. Χρειαζόμαι μόνον τὸ δέρμα του καὶ τὴν κεφαλὴν του. Τὸ κρέας θὰ τὸ δώσω εἰς σᾶς».

Πρὶν ἢ ἐκκινήσῃ ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Καμπουντζύ μετὰ τῶν ἀνδρῶν του, μοι ἔφερε τεμάχιον ἐκ τοῦ δέρματος ἑνὸς νυάμα, ὅπερ πιθανῶς ἀνῆκεν εἰς τὰ νῦτα. Εἶχε δὲ τὸ δέρμα χροῖα τεφρομέλαν, αἱ τρίχες εἶχον μῆκος δακτύλου, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀπολήγουσαι εἰς λευκὸν ἄκρον· γραμμὴ δὲ μελανωτέρων τριχῶν ὑπεδείκνυε τὸ μέρος τῆς ἀκάνθης τῶν νῶτων. Τὸ δέρμα τοῦτο μὲ ἐβεβαίωσεν ὅτι ἀνῆκεν εἰς Σόκον. Μοι ἐπέδειξε δὲ καὶ καλύπτραν τῆς κεφαλῆς ἐκ τοῦ δέρματος τούτου κατασκευασθεῖσαν, ἣν καὶ ἠγόρασα.

Πρὸς τὸ ἐσπέρας ἐπανῆλθεν ὁ ἀρχηγὸς οὗτος ἀπὸ τῆς θήρας ἀνευ ἀποτελέσματος. Μᾶς προσεκάλεσε νὰ μείνωμεν δύο ἕως τρεῖς ἡμέρας, ὅπως θέσομαι βρόχους διὰ τοὺς Σόκος, ἐπειδὴ οὗτοι βεβαίως θὰ ἐπήρχοντο τὴν νύκτα πρὸς ἐπίσχεψιν τῶν βανανῶν. Μὴ δυνάμενος ὅμως ἐγὼ νὰ παραμείνω ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἔλαβον ἀντὶ δλίγων καυρὶς ἐν ἀνδρικῶν καὶ ἐν θῆλυ κρανίων. Τὰ κρανία ταῦτα καλῶς διατετηρημένα ἔφερα εἰς Ἀγγλίαν καὶ ἐπέδειξα τῷ καθηγητῇ Huxley, οὗτος δὲ ἀπεφάνητο τὰ ἐξῆς περὶ αὐτῶν.

«Ἐκ τῶν δύο ἐπιδοθέντων μοι πρὸς ἐξέτασιν κρανίων, τὸ μὲν εἶνε ἀνδρῶς, πιθανῶς ὑπὸ τὰ 30 ἔτη ἡλικίας, τὸ δὲ γυναικὸς ὑπὲρ τὰ πενήκοντα. Τὸ ἀνδρικὸν κρανίον ἔχει πάντα τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ τύπου τῶν Νιγηριτῶν, μετὰ καταφανοῦς μὲν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀσυνήθους προγναθισμοῦ. Εἰς τὸ κρανίον τῆς γυναικὸς ἄξιον παρατηρήσεως εἶνε τὸ ἀσύνθητος πλάτος τῆς προσθίας ῥινικῆς ὀπῆς ἐν ἀναλογία πρὸς τὸ ὕψος, γεγονός ὑποδεικνύον, ὅτι οἱ ῥῶθωνες ἐν ζωῇ θέλουσι κεῖσθαι ἀπώτερον ὁ εἰς τοῦ ἄλλου κατὰ

τὰ πλάγια, καὶ ὅτι τὸ ἀκροῦντιον θέλει εἶσθαι κατὰ τι πλατύτερον.

»Εἰς ἀμφότερα τὰ κρανία ὁ πίναξ δεικνύει 75. Οὐδεὶς δὲ χαρακτηρῶ τῶν κρανίων τούτων δικαιολογεῖ τὴν γνώμην ὅτι τὰ πρόφη ὄντα εἰς ἃ ταῦτα ἀνῆκον ζῶντα, διαφέρουσι κατὰ βαθμὴν τινα ἀξιοσημείωτον τοῦ συνήθους ἀφρικανοῦ νιγηρίτου».

Ὁ καθηγητῆς Huxley, προσθέτει ὁ Στάνλεϋ, μὲ ἐκπλήττει διὰ τῶν ἀνωτέρω, ἀποδεικνυομένου ὅτι οἱ κάτοικοι τοῦ Καμπουντζύ ἦσαν Καννιβαλοὶ, καθόσον τὸ ἡμισυ τοῦλάχιστον τῶν κρανίων, ἄτινα εἶδον, ἔφερε τὰ ἴχνη πελέκειως, κατενεχθέντος ἐπὶ τοῦ ἰσίου τῶν ζῶντων θυματίων».

ΞΕΝΟΦΑΝΗΣ...

ΛΗΟΣΤΟΛΗ ΟΦΕΩΝ ΔΙΑ ΤΟΥ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟΥ

Χωρὶς νὰ θέλωμεν νὰ μειώσωμεν τὴν ὑπόληψιν τῆς τοῦ Παλαιοῦ Κόσμου ταχυδρομικῆς ὑπηρεσίας, ἐπιτραπήτω ἡμῖν νὰ εἰπώμεν ὅτι οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον εἶνε ἀξία αὕτη νὰ συγκριθῇ πρὸς τὴν τοῦ Νέου Κόσμου, τὴν τῆς Νέας Ἰόρκης.

Ἐξ ἀπογραφικῶν τινῶν σημειώσεων καταχωρισθεισῶν ἐν τινι τῶν τελευταίων τευχῶν τῆς Βρετανικῆς Ἐπιθεωρήσεως, ὁ ἀριθμὸς τῶν διὰ τοῦ ταχυδρομείου τῆς Νέας Ἰόρκης διερχομένων καθ' ἑκάστην ἐπιστολῶν εἶνε κατὰ μέσον ὄρον 679,094, βάρους 148,183 λιτρῶν, καὶ χρῆζουσι πρὸς μεταφορὰν 1,429 ταχυδρομικῶν σάκκων. Ἐν τῷ ἀριθμῷ τούτῳ οὔτε αἱ ἐφημερίδες συμπεριλαμβάνονται, οὔτε αἱ ἐγκύκλιοι, οὔτε τὰ βιβλία οὔτε τέλος οὐδὲν ἐντυπον. Ἰπαλλήλους δὲ ἔχει 1,176, μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν διευθυντῶν τῶν διαφόρων γραφείων, καὶ 429 γραμματοκομιστάς.

Τῶν γραφείων τοῦ ταχυδρομείου τῆς Νέας Ἰόρκης περιεργότατον εἶνε ἐκεῖνο, εἰς ὃ παραπέμπονται αἱ δυσνόητον ἔχουσαι ἐπιγραφὴν ἐπιστολαί. Ἐκπλήσσειται τις βλέπων τὸ πλῆθος τῶν ἀνεπιγράφων ἐπιστολῶν, τῶν δυσαναγνώστων, τῶν ἀτελῶν καὶ τῶν δυσνόητων ἐπιγραφῶν. Ἰπάλληλος τις ὑπέβαλεν εἰς τὸν διευθυντὴν τοῦ γραφείου τούτου ἐπιστολὴν ἐπιγεγραμμένην ἀπλῶς «Πρὸς τὴν μητέρα μου εἰς Νέαν Ἰόρκην». Αὐτὸς δὲ τὴν ἐνέκλεισεν ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ σφραγισμῷ, ἐνθα ἐξαμηνίαν ὄλην κατέκειτο τεθηγαμένη ἐν παχυτάτῳ κόνειω σφράγματι. Ἡμέραν τινὰ τέλος προσέρχεται εἰς τὸ ταχυδρομεῖον γυνὴ τις προβεβηκυῖα καὶ ἀναζητεῖ ἐπιστολὴν τοῦ υἱοῦ τῆς. Ἐνθυμηθεὶς δὲ τότε ὁ διευθυντῆς τὴν ἐπιγραφὴν «Πρὸς τὴν μητέρα μου», ἐρωτᾷ τὴν γυναῖκα καὶ μαθαίνει ὅτι ὁ υἱὸς αὐτῆς κατόκει ἐν τῇ αὐτῇ πόλει, ἐξ ἧς ἐστέλλετο ἡ ἐπιστολὴ, καὶ ὅτι περιμένει εἰδήσεις παρὶ αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ χρόνου, ὅστις συναυτίτίζεται πρὸς τὴν ἐπὶ τοῦ γραμματοσήμου τετυπωμένην ἡμερομηνίαν τῆς

σφραγίδος του ταχυδρομείου. Έδωκε λοιπόν την επιστολήν εις την αγωνιῶσαν μητέρα, ἣς ἡ χαρὰ ἐπὶ τῇ ὄψει του χειρογράφου του υἱοῦ της ὑπῆρξεν ἡ μόνη καὶ ἀρίστη ἀπόδειξις ὅτι ἡ ἐπιστολή δὲν ἀπεπλανήθη, ἀλλ' ἐλλιμενίσθη τέλος εις τὸν πρὸς ἑν ὄρον. Διηγούνται δὲ καὶ τι περιεργότερον, ὅτι δῆλα δὴ ἐπιστολή τις τεσσαρακονταετιῶν ὄλην μείνασα ἐν τῷ ταχυδρομείῳ τῆς Βασιγκτῶνας, εὔρε τέλος τὸν πρὸς ἑν ἀπεστέλλετο.

Οἱ Ἀμερικανοὶ ἀποστέλλουσι ταχυδρομικῶς παραδοξοτάτας ἀποστολάς. Πρὸ τίνος αἱ Ἀγγλικαὶ ἀρχαὶ ἠναγκάσθησαν νὰ ζητήσωσι παρὰ τῆς κυβερνήσεως τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν νὰ ἀπαγορεύσῃ εἰς τοὺς Ἀμερικανούς νὰποστέλλωσι ταχυδρομικῶς πρὸς τοὺς ἐν Ἀγγλίᾳ φίλους των δείγματα του φουβερὸυ ἐντόμου του ἀφανίζοντος τὰ γεώμηλα, τῆς καλουμένης *Λορυφάρας* του Κολοράδου. Ἡμέραν τινὰ ὄφρις ἰσοδός του γένους τῶν λεγομένων Κοβράσων ἀποστελλόμενος εἰς Ἀμερικὴν ἐκ τίνος ἰνδικοῦ λιμένος, ἐξέφυγεν ἐκ τῆς θήκης ἐν ἣ ἦτο κεκλεισμένος καὶ ἐπλανήθη ἐν αὐτῷ τῷ ταχυδρομείῳ τῆς Νέας Ὑόρκης. Εὐνόητος ὁ φόβος καὶ ὁ τρόμος τῶν ταχυδρομικῶν ὑπαλλήλων! Ἄλλοτε δὲ πάλιν σιμῆνος μελισσῶν εἰσβάλλει αἴφνης εἰς τὸ ταχυδρομείον, ἡ φρὺνός τις κερασφόρος τῆς Καλλιφορνίας ἢ ἄλλο τι ἐντομον ἢ ἐρπετὸν ἐπιβλαβὲς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον.

Βεβαίως τῶν Ἀμερικανῶν μόνον ἴδιον εἶνε τὸ ἀποστέλλειν ταχυδρομικῶς ὄφεις καὶ φρὺνους κερασφόρους.

N.

Γνώμη καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάρρασις Γ. Ζωγιοῦ.]

287.

Τὰς πρὸς λύσιν ζητημάτων τίνος πολλὰς δι-εξόδους, ἄς διαβλέπομεν, δὲν ἀνευρίσκει κυρίως τοῦ ἡμετέρου νοῦς ἡ γονιμότης, ἀλλὰ δι' ἐλλειψιν φώτων παραδεχόμεθα πᾶσαν τῆς φαντασίας ἡμῶν παράστασιν, μὴ δυνάμενοι εὐθύς ἐκ πρώτης ἀφετηρίας νὰ ἀνακαλύψωμεν τὴν πορείαν τὴν κρείττονα.

288.

Ἐπάρχουσι καὶ πράγματα καὶ νοσήματα, ἃ τὰ θεραπευτικὰ φάρμακα ἀγριαίνουσι, δοθέντα ἐν καιρῷ μὴ εὐθέτω. Μεγάλη δὲ ἀπαιτεῖται σοφία πρὸς γνῶσιν τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ἡ θεραπεία εἶναι ἐπικίνδυνος.

289.

Ἡ προσπεποιημένη ἀπλότης λεπτός τις εἶναι ἀπάτης τρόπος.

290.

Τῆς ψυχῆς ἡ διαθέσις εἶναι τοῦ νοῦ σφαιρωτέρα.

291.

Καὶ ἡ ἀξία τοῦ ἀνθρώπου, ὡς οἱ καρποὶ τῆς γῆς, ἔχει τὰς ὥρας αὐτῆς.

292.

Δύναται τις νὰ εἴπῃ περὶ τῶν διαθέσεων τοῦ ἀνθρώπου ὅ,τι καὶ περὶ πολλῶν οἰκοδομῶν λέγει. Ἦτοι, καὶ τοῦ ἀνθρώπου αἱ διαθέσεις ἄλλας μὲν ὄφεις ἔχουσι χαροπὰς, ἄλλας δὲ λυπηράς.

293.

Ἡ μετριοπάθεια δὲν δύναται νὰ πολεμήσῃ οὐδὲ νὰ καταβάλῃ τὴν φιλοδοξίαν, διότι οὐδέποτε αἱ δύο αὗται ἀντίτεχνοι συνοδοιποροῦσι. Καὶ μετριοπάθεια μὲν εἶναι ἡ μαλακία καὶ ὁ ὀννος τῆς ψυχῆς, φιλοδοξία δὲ ἡ δραστηριότης καὶ ἡ ζέσις αὐτῆς.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἐπάρχουσι ὀλιγώτεροι ἀχάριστοι ἀνθρώποι ἢ δυσηρεστημένοι, διότι ὑπάρχουσι καὶ ὀλιγώτεροι θέσεις ἢ θεσιθῆραι. Κενωθείσις θέσεώς τινος ἐπισήμου, ὁ προβάλαμος τοῦ ὑπουργοῦ ἑσοιτάτο ὑπὸ ἀνδρῶν ἐπαιτούντων τὴν θέσιν. Ἦσαν δὲ οὗτοι ἑνδεκα τὸν ἀριθμὸν.

— Ὅα καταστήσετε ἓνα ἀνθρώπον εὐτυχῆ, εἰπέ τις εἰς τὸν ὑπουργόν.

— Παντάπασι, ἀπεκρίθη ὁ ὑπουργός, ὅα καταστήσω δέκα δυσηρεστημένους καὶ ἓνα ἀχάριστον.

— Βαγγέλη, ἐπῆγες τὸ γράμμα εἰς τοῦ κυρίου Θωμᾶ;

— Μάλιστα, κύριε, ἀλλὰ δὲν θά εἴμπορῆσῃ νὰ τὸ διαβάσῃ.

— Καὶ διατί;

— Διότι εἶνε τυφλός. Νὰ ἰδῆτε, ἤμουν ἐμπρός του, εἰς τὸ γραφεῖόν του, καὶ δύο φορὰς μὲ ἠρώτησε ποῦ τὸ ἔχω τὸ καπέλλο μου. Καὶ ἐγὼ τὸ εἶχα, φαντασθῆτε, εἰς τὸ κεφάλι μου, τὸ ἐφορούσα.

Φιλάργυρος τις κυρία μεταχειρίζεται μικρότατα κηρία διὰ τὸν κηροστάτην τῆς ἀγειῆς τις, εὐρισκόμενος ἑσπέραν τινὰ παρ' αὐτῆς, τῆ εἶπε: Κυρία μου, ἀνάψατε παρακαλῶ καὶ ἄλλο κηρίον διὰ νὰ ἴδωμεν ποῦ εὐρίσκεται τὸ πρῶτον.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Ἐν τῇ φύσει οὐδεμία ὑπάρχει κυβερνώσα ὕλική δύναμις, ἀλλὰ μόνος ὁ νοῦς πάντα τὰ ἄλλα εἶνε παθητικὰ καὶ ἀδρανῆ. Ἐν μὲν τοῖς ἀνθρωπίνους πράγμασιν ἡ δύναμις αὕτη καλεῖται γνώμη, ἐν δὲ τοῖς πολιτικοῖς καλεῖται γνώμη δημοσία, ὅστις ἂν γείνη κύριος τῆς δυνάμεως ταύτης, θά καθυποτάξῃ δι' αὐτῆς τὸν σάρκινον βραχίονα τῆς φυσικῆς βώμης, καὶ θά τὸν ἀναγκάσῃ νὰ ἐκτελέσῃ ὅλους τοὺς σκοποὺς αὐ-

τοῦ. Στρέψατε τὸ βλέμμα πρὸς τὰ πλεόντα φρούρια τὰ κομίζοντα εἰς τὰς ἀπωτάτας χώρας τῆς ὑψηλοῦ τὴν δόξαν καὶ τὴν ἀνδρείαν τῆς Ἀγγλίας: παρατηρήσατε πλησίον τοῦ πηδαλίου ἐν μικρότατον ἐντομον, τὸν ἀνθρώπον, δεσπόζοντα τῶν ἀνέμων, τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῶν κυμάτων τοῦ ὠκεανοῦ, δαμάζοντα καὶ αὐτοὺς τοὺς νόμους τῆς φύσεως, ὡς ανεὶ οἱ νόμοι οὗτοι ἦσαν προωρισμένοι οὐχὶ νὰ διέπωσι τὸ πᾶν, ἀλλὰ νὰ ἐξυπηρετῶσι μόνον τοὺς σκοποὺς ἐκείνου. Ἐν τούτοις ἡ ἐλαχίστη πνοή τῶν ὑπ' αὐτοῦ δαμασθέντων ἀνέμων, ἡ μικροτάτη βάνις τῆς ἀπεράντου ἀβύσσου ἦν κατέστησεν ὑποπόδιον τῶν ποδῶν του, θά ἐξήρκει νὰ τὸν καταστρέψῃ, ἐάν αὐτὸς ἀνεπιστημόνως ἐπετίθει χεῖρα ἐπ' αὐτά: ἀλλ' αἱ δυνάμεις τῆς διανοίας του ἐθριάμβευσαν κατὰ τῆς δυνάμεως τῶν πραγμάτων, τὰ καθυποβλήθέντα εἰς τὸν ζυγὸν στοιχεῖα κατέστησαν εὐπειθέστατοι δοῦλοὶ του. (Λόρδος Παλμερστών).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Οἱ Ὀλλανδοὶ ἱδρυσαν τηλεγραφικὰς γραμμάς ἐν ταῖς κτήσεις αὐτῶν ἐν Ἰάβα καὶ Σουμάτρα. Κατ' ἐπίσημον δ' ἔκθεσιν δυσκολωτάτη εἶνε ἡ συντήρησις καὶ ἡ λειτουργία τῶν γραμμῶν τούτων ἕνεκα τῆς βλάβης, ἣν προσενοῦσι διάφορα ἄγρια ζῶα καὶ μάλιστα οἱ ἐλέφαντες. Ἐν Σουμάτρα π. χ. κατὰ τὴν τελευταίαν ταῦτην τριετιᾶν πλεόν ἢ ἐξηκοντάκις ἐκόπησαν τὰ σύρματα. Τὴν 25 Μαΐου 1876 ἡ τηλεγραφικὴ γραμμὴ Μναραδουραλαχάτ κατεκρημνίσθη τελείως: ἀναστήλωθεῖσα δὲ τὴν ἡμέραν, κατέπεσε τὴν νύκτα, καὶ μόλις μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἠδυνήθη νὰ λειτουργήσῃ. Πλὴν δὲ τῆς ἐκ συσῆματος ἐχθροπραξίας ταύτης τῶν ἐλεφάντων, μέγαν διατρέγουσι κίνδυνον οἱ φύλακες τῶν γραμμῶν, καταδιωκόμενοι ὑπὸ τίγρεων, ἀρκτων, ἀγρίων βουδάλων. Οἱ δὲ πίθηκοι, μικροὶ τε καὶ μεγάλοι, νομίζοντες φαίνεται ὅτι οἱ στῦλοι τῶν τηλεγράφων ἐστήθησαν ἐπίτηδες χάριν τῶν γυμνασίων των, ἀναρριχῶνται ἐπ' αὐτῶν, ἀναρτῶνται ἀπὸ τῶν συρμάτων καὶ αἰωρούμενοι θραύουσιν αὐτά: συχνότατα δὲ ἀποσπῶντες ἀπὸ τῶν στύλων τοὺς μονωτήρας ἀποκομίζουσιν αὐτοὺς εἰς τὰ δάση, διακόπτοντες οὕτω τὴν τηλεγραφικὴν συγκοινωνίαν.

Ὁ Ἐθνοφύλαξ συνιστῶν εἰς τὸν διευθυντὴν τῆς Ἀστυνομίας τὴν ἀνάγκωσιν τῆς συγκινητικωτάτης διατριβῆς τοῦ κ. Ἀφεντούλη «Περὶ τῶν μικρῶν πτηνῶν», προσθέτει τὰ ἐπόμενα: «Προχθὲς εἶδομεν ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀγυιόπαιδα, ἔχοντα ἐν κλωβῷ ὑπὲρ τὰ 300 στρουθία, ἃπερ χάριν παιδιᾶς διὰ τοῦ ὄνου ἐσφαγιάζον καὶ εἶτα ἐπώλουν! Κόσμος πολὺς εἶχε περισυναχθῆ θεώμενος τὰ σφαγιαζόμενα καὶ ἀσπαίροντα στρουθία, ἐν οἷς καὶ ἀστυνομικὰ ὄργανα, τὰ ὀ-

ποῖα ἠδύνατο κάλλιστα νὰ ἐμποδίσωσι τοιοῦτον φαινόμενον».

Ἐκ τῶν ἐν Γερμανίᾳ ἐκδιδομένων 4,500 ἐφημερίδων 5 ἐξεδόθησαν κατὰ τὸν 12' καὶ 46 κατὰ τὸν 13' αἰῶνα. Ἀρχαιοτάτη πασῶν εἶνε ἡ «Ἐφημερίς τῆς Φραγκφούρτης», ἀριθμοῦσα βίον 261 ἐτῶν.

Ἐν Βερολίῳ ἐπὶ τῆς ἑδρας τοῦ προέδρου τῆς Βουλῆς παρὰ τῷ κώδωνι ὑπάρχει ταμβακοθήκη μεγίστη, ἣν οἱ γραμματεῖς τῆς Βουλῆς ἐδωρήσαντο τῷ τέως προέδρῳ κ. Φόκκεμπεκ. Κατὰ πᾶσαν δὲ συνεδρίαν ἡ ταμβακοθήκη ἦτο πλήρης νωποῦ ταμβάκου καὶ πᾶς προσερχόμενος εἰς τὴν προεδρικὴν ἑδραν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ λαμβάνῃ ταμβάκον, ἀντλῶν, οὕτως εἰπεῖν, σοφίαν ἐκ τῆς κοινῆς ἐκείνης ἀποθήκης. Καὶ ταῦτα μὲν ἔχουσι κάλλιστα: ἀλλὰ πάντες ἤδη ἐν Βερολίῳ περιέργως ἐρωτῶσι τί μέλλει νὰ γείνη τὸ ἱστορικὸν τοῦτο κόσμημα τῆς προεδρικῆς ἑδρας, ἀφ' οὗ ὁ νέος πρόεδρος τῆς Βουλῆς κ. Σάυδεβιτς δὲν πίνει ταμβάκον;

Τὴν πρώτην ἐξαμηνίαν τοῦ ἔτους τούτου ἐν τοῖς ἀγγλικῶσι σιδηροδρόμοις ἐφρονεύθησαν μὲν 404 ἀνθρώποι, ἐτραυματίσθησαν δὲ 1397. Ἐγένοντο δὲ 60 συγκρούσεις, 37 ἐκτροχιάσεις, καὶ 1282 σιδηραὶ ράβδοι συνετρίβησαν. Ἐξ ἰδίας δὲ ἀπρονοησίας ἐφρονεύθησαν 245 ἐπιβάται. Ἐκ δὲ τῶν ὑπαλλήλων τῶν σιδηροδρόμων ἐφρονεύθησαν μὲν 188, καὶ 820 ἐτραυματίσθησαν.

Γνωστὸν εἶνε ἐκ τῶν ἐφημερίδων ὅτι ἡ Γερμανία ἀπεφάσισε νὰ μὴ διορίζωνται τοῦ λοιποῦ γυναῖκες ὑπάλληλοι τῶν τηλεγράφων. Ἡ μιαιψισμὸς τις ἐφημερίς θέλουσα νὰ καθυπαχάσῃ τὰς ἐν τῇ τηλεγραφικῇ ὑπηρεσίᾳ διατελούσας ἤδη γυναῖκας ἀναγγέλλει ὅτι αἱ ὑπάρχουσαι δὲν θά παυθῶσιν ἐφ' ὅσον δύνανται νὰ ἐργάζωνται. Ἐν ταῖς μεγάλας πόλεσι τῆς Γερμανίας, τῷ Βερολίῳ, τῇ Δεῦβι κλπ. 220 γυναῖκες ὑπηρετοῦσιν ἐν τοῖς τηλεγραφεῖσι, ἐν δὲ τῷ μεγάλῳ δουκάτῳ τῆς Βάδης 76, λαμβάνουσαι αἱ τελευταῖαι αὗται πλὴν τοῦ μισθοῦ καὶ κατοικίας.

Ἀνεγνώσαν βεβαίως οἱ ἀναγνώσται τῆς Ἐστίας τὴν ἐν ταῖς ἐφημερίσι πρό τίνος ἀναγραφείσαν περιεργὸν εἰδήσιν περὶ ἐνδεχομένης δῆθεν ὑποψηφιότητος τῆς κυρίας Βικτωρίας Wonthal εἰς τὴν προεδρικὴν ἑδραν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς κατὰ τὰς μελλούσας ἐκλογάς. Καὶ μόνον τὸ γεγονός τῆς διαδόσεως τοιαύτης φήμης θά ἤρκει βεβαίως νὰ παράσχῃ ἰδέαν τινὰ τῶν ἐν Ἀμερικῇ ταυῶν ἐπικρατουσῶν τάσεω ἐν τῷ ἀπὸ πολλοῦ ἤδη αὐτόθι ἀνακινουμένῳ ζητηματι τῆς πολιτικῆς χειραφεσίας τῆς γυναικός. Χάριν ὅμως περιεργίας παρέχομεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν ὡς νέαν μαρτυρίαν περὶ τῆς διαδόσεως καὶ ὀσμῆραι πράγματι ἐπικρατήσεως τοιούτων ἰδεῶν ἐν τῷ Νέῳ Κόσμῳ τὰ

ἐξῆς, ἄτινα ἀρμόζονται ἐξ ἀμερικανικῆς ἐφημερίδος.

Ἡ τῶν γυναικῶν χειραφεσία, γράφει ἡ ἐφημερίς αὐτή, ποιεῖται ἑσπέρως ταχέως προόδου ἐν τῇ βορείῳ Ἀμερικῇ, ἰδίᾳ δὲ ἐν τῇ πολιτείᾳ τοῦ Ἰλλινόυα. Μόνη ἡ πόλις τοῦ Χικάγου ἔχει νῦν νὰ ἐπιδείξῃ τρεῖς δικηγόρους ἐκ τοῦ ὠραίου φύλου. Ἡ κυρία Mira Bradwel ὑπῆρξεν ἡ πρώτη ἐν τῇ ἐπιστήμῃ τοῦ δικαίου δικτορὶς καὶ δικηγόρος ἐν τῇ πολιτείᾳ τοῦ Ἰλλινόυα, συντάσσει δὲ καὶ τὴν ἐν τῇ αὐτῇ πόλει ἐκδιδομένην ἐφημερίδα «The Legal News», ἥτις θεωρεῖται ὡς ἡ πλεῖστον ἔχουσα κύρος ἐν ἀπάσῃ τῇ περιφερείᾳ τῶν βορειοδυτικῶν πολιτειῶν καὶ ἐκτυποῦται ἐν τυπογραφείῳ, ἐν ᾧ πᾶσα ἡ ἐργασία γίνεται ὑπὸ γυναικῶν. Ἄλλη τις νεᾶνις, ἐκ Χικάγου καὶ αὐτῆ, ἡ μίς Alta M. Hullet, ἥτις ἐσχάτως ἀπέθανεν ἐν Καλιφορνίᾳ, ἐνθα εἶχε μεταβῆ πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἐκ τῆς πολλῆς ἐργασίας προσβληθείσης ὑγείας τῆς, ἐθεωρεῖτο γενικῶς ὡς νομομαθῆς, λαμπρὰς παρέχουσα διὰ τὸ μέλλον ἐλπίδας. Ἐνεκακαιδεκαέτις μόλις ἤρξατο μετεργαζομένη τὸ δικηγορικὸν ἐπάγγελμα, ἐν ἡλικίᾳ δὲ εἰκοσι καὶ τριῶν ἐτῶν ἡ φήμη αὐτῆς ἦτο τοιαύτη, καὶ τοιαύτη ἡ ἱκανότης, ὥστε εἶχε πελατεῖαν ἀποφέρουσαν αὐτῇ ἐτησίως πλεονᾶ τῶν 3,000 δολλαρίων. Πλὴν δὲ τούτων ἐπιτυχεστάτα ἐπαγγέλλονται τὸν δικηγορὸν ἐν Χικάγῳ αἱ δεσποινίδες Perry καὶ Martin, πολλαὶ δ' ἄλλαι κυριαὶ ἔχουσι δοθῆ εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ἐπιστήμης τοῦ δικαίου. Καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ δὲ ὑπηρετοῦσιν ὡς λειτουργοὶ τινὲς ἐκ τοῦ θήλεως φύλου, λαβοῦσαι πρὸς τοῦτο τὴν νόμιμον ἄδειαν. Ἐν τῇ πολιτείᾳ τοῦ Ἰλλινόυα ὑπάρχει ἔτι ἱκανὸς ἀριθμὸς δημοσιογράφων καὶ ἐκδοτριῶν ἐφημερίδων γυναικῶν. Ἡ πασῶν δὲ προέχουσα εἶνε ἀναμφισβητήτως ἡ κυρία Μαργαρίτα Βούχαναν Σούλλιθαν. Τῆς μεγάλης τοῦ Χικάγου ἐφημερίδος «Βήματος» τὸ ἐπιστημονικὸν καὶ φιλολογικὸν μέρος συντάσσεται ὑπὸ τῆς κυρίας Sarah Hubbard· ἡ μίς Annie Kerr λαμβάνει διὰ τὰς βιβλιοκρισίας καὶ τὰ περὶ συμμοῦ ἄρθρα αὐτῆς, ἄτινα καταχωρίζονται ἐν τῷ αὐτῷ ἐκδιδομένῳ «Χρόνῳ» ἐτησίαν ἀμοιβὴν 2,500 δολλαρίων. Ἡ κυρία Virginia Fitzgerald συντάσσει τὸ πολιτικὸν μέρος τοῦ «Inter-Ocean», θεωρεῖται δὲ ὡς ἡ ἰκανωτάτη δημοσιογράφος τοῦ Ἰλλινόυα. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ γυναῖκες διευθύνουσαι σπουδαιότητας κερδοσκοπικὰς ἐπιχειρήσεις. Οὕτως ἡ μίς A. Sweet, κόρη μόλις 23 ἐτῶν, διευθύνει ἐν τῶν μεγίστων τυπογραφείων τῆς δυτικῆς Ἀμερικῆς, ταυτοχρόνως δὲ διοικεῖ καὶ σπουδαῖον ἐν Χικάγῳ πρακτορεῖον, ἐν ᾧ ὑπηρετοῦσι δεκαπέντε ὑπάλληλοι. Ἐν τῇ αὐτῇ πόλει ἡ μίς Wait διευθύνει μέγα ἐμπορικὸν κατάστημα. Ἐσχάτως δὲ πολλαὶ τῶν γυναικῶν ἐπεδόθησαν καὶ εἰς τὴν σπουδὴν τῆς στενογραφίας, ἐνταῦθα δ' αὐτῶν προσελήθησαν ἤδη ὡς στε-

νογράφοι δικαστηρίων. Γυναῖκες ἰατροὶ ὑπάρχουσιν, ὡς γνωστὸν, οὐκ ὀλίγαι εἰς πάσας τὰς πόλεις τῆς μεγάλης Ὀμοσπονδίας, ἐν δὲ τοῖς γραφείοις τῆς κυβερνήσεως ἐν Βασιγκτῶν δύναται τις νὰ ἴδῃ μὲγαν ἀριθμὸν γυναικῶν ὑπαλλήλων μετὰ πάσης δραστηριότητος ἐργαζομένων. Ἐν Βασιγκτῶν ἀριθμοῦσι νῦν ἐν συνόλῳ ὑπὲρ τὰς 1,300 γυναῖκας ὑπαλλήλους τῆς Κυβερνήσεως, αἵτινες ἀπολαμβάνουσι κατὰ μέσον ὄρον ἐτήσιον μισθὸν 900—1,800 δολλαρίων. Οὐχ ἤττον δὲ ἀξιόλογος εἶνε ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπιζητουσῶν τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο.

Εἰς Ἀναγνωστῆς

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Εἰς τὴν ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν ἀνεκοινώθησαν ἐσχάτως παρὰ τινος τῶν μελῶν αὐτῆς παρατηρήσεις περὶ τῆς ἐν τῷ ἀέρι τῶν δωματίων ἱπταμένης κόνεως, ἐν αἷς διαφαίνεται τὸ ἐρρυνητικὸν τοῦ ἐπιστήμονος πνεῦμα, ὅστις ἐν παντὶ εὕρισκε ἀντικείμενον πρὸς παρατηρήσεις. Ἴδου ἐν ὀλίγοις περὶ τίνος πρόκειται.

Γίνεται ἡ διευθέτησις τῶν ἐπίπλων τῆς οἰκίας. Ὁ ὑπὸ κλίματι ξηραίνεται τὸ δωμάτιον, ἡ κόνις τοῦ δωματίου ἀνυψουμένη περιίπταται ἐν αὐτῷ. Εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ἕκαστος οὐδὲν ἄλλο ἔχει νὰ πράξῃ ἢ νὰ ἀπομακρυνθῇ. Ὁ ἐπιστήμων ἐν τούτοις εὕρισκε ἐν ταῦθα ἀντικείμενον μελέτης. Συνάγει τὴν κόνιν, ἀναλύει αὐτὴν καὶ εὕρισκε ὅτι περιέχει 66 τοῖς 100 πυρίτιον (silice), 7 τοῖς 100 ἀργιλλοῦ (alumine), 40 τοῖς 100 ὀξειδίου σιδήρου καὶ 17 τοῖς 100 ἄσβεστον καὶ μαγνήσιον. Οὕτω λοιπὸν ἡ κόνις αὕτη περιέχει κατὰ τὰ δύο τρίτα σκληροτάτην οὐσίαν, τὸ πυρίτιον, οὗ οἱ λεπτότατοι κόκκοι χαρμύκουσι προστριβόμενοι καὶ τὰ ἰσχυρότατα πράγματα, ὅσον τὸ μάρμαρον, τὰ μέταλλα, τὸν κρύσταλλον. Ἐπομένως ἐὰν πρὸς καθαρισμὸν ἐπίπλου τίνος ἢ καθρέπτου ζήτησῃ τις νὰ ἀφαιρῆσθαι τὴν ἐπικαθημένην κόνιν ἰσχυρῶς σπαγγίζων διὰ πανίου, τὸ καθαριζόμενον ἀντικείμενον τρίβεται ὑπὸ τῶν κόκκων τοῦ πυρίτιου, αἵτινες ἐπιφέρουσιν εἰς τὸ ἐπίπλον λεπτὰς χαραγὰς μᾶλλον ἢ ἤττον βαθείας, πάντοτε ὅμως βλαπτικὰς εἰς τὴν λάμπην καὶ τὴν ὠραιότητα τῶν ἐπίπλων.

Τί ποιητέον λοιπὸν; Τὸ καταλληλότερον μέσον πρὸς καθαρισμὸν εἰς τὴν περίστασιν ταύτην εἶνε ἡ δι' ἐμφυσήσεως ἢ διὰ λεπτῶν πτερῶν ἀποδιώξις τῆς κόνεως ἀπὸ τοῦ ἐπίπλου, ἢ διὰ πανίου βεβρηγμένου ἐν οἰνοπνεύματι, ὅπου δὲν ὑπάρχει ὁ φόβος τῆς ὑγρασίας.

Τοιοῦτον τὸ συμπέρασμα τῶν ἀνακοινωθεισῶν παρατηρήσεων εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν. Εἰς τὰς κυρίας τὰς κηδομένας τῶν ἐπίπλων τῶν ἀπόκειται νὰ ἐπιφελήθωσιν αὐτῶν.
